

estudis

opl

04

Observatori de Polítiques Locals

Les mancomunitats a Mallorca

Francisco González Paredes

Consell de
Mallorca

■ Departament de Cooperació Local

Títol:
Les mancomunitats a Mallorca

Autor:
Francisco González Paredes
Llicenciat en Ciències Polítiques i Sociologia

Editat per:
Consell de Mallorca
Departament de Cooperació Local
Observatori de Polítiques Locals

Disseny gràfic, infografia i maquetació: desarrollodc.com
Impressió: Gràfiques Mallorca - Inca - Tel. 971 50 14 02
ISBN: 978-84-92603-05-3
Dipòsit legal: PM - 0000 0000

S'autoritza la reproducció d'aquesta publicació sempre que n'aparegui la procedència.
Les publicacions de l'OPL s'imprimeixen en paper ecològic.

Les mancomunitats a Mallorca

Francisco González Paredes

Presentació

Seguint la voluntat expressa de donar a conèixer i difondre els estudis que desenvolupa l'Observatori de Polítiques Locals (OPL), us presentam el treball elaborat per Francisco González, que pretén analitzar i estudiar la realitat present i les característiques del funcionament de les mancomunitats a Mallorca.

Aquest estudi considera les dades quantitatives i diverses metodologies qualitatives de treballs sociològics, que ens ajudaran a tenir una visió de conjunt del que fan les mancomunitats de municipis a Mallorca, i de com les viuen i analitzen els principals protagonistes del seu funcionament.

La mancomunitat pot ser entesa o viscuda des de molts angles. En sentit jurídic, la mancomunitat fa referència a l'associació lliure de municipis, que creen una entitat local superior. Els municipis associats deleguen part de les funcions o competències que la llei els atribueix, amb l'objectiu de prestar un servei conjuntament per a tots els membres. Les mancomunitats gaudeixen de personalitat jurídica pròpia per al compliment dels seus fins, i poden existir sense límit de temps o ser creades únicament per a un temps determinat i per a la realització d'una activitat concreta o més d'una.

Un dels principals motius del naixement de les mancomunitats és fer possible la implantació d'alguns serveis que, de manera individual, els pobles que la integren no poden assumir. D'aquesta manera, la mancomunitat té un sentit rellevant a l'hora de parlar de la gestió i el desenvolupament de serveis i polítiques en municipis «petits». També és així quan els municipis amb intencionalitat d'associar-se tenen característiques semblants: socials, de població, històriques, de desenvolupament econòmic, de conjuncions culturals...

Des del Departament de Cooperació Local es considera que les mancomunitats tenen un seguit de potencialitats no prou difoses o conegudes. Aquestes potencialitats s'han de conèixer i han de ser ben analitzades per facilitar una nova possibilitat de suport per als municipis, especialment per als més petits. En aquest sentit, hem considerat que la mancomunitat pot ser de gran utilitat en diversos vessants: a l'hora de racionalitzar els recursos (basant-se en les dinàmiques de les economies d'escala), delegar funcions o d'impulsar programes específics.

Aquest estudi que teniu a les mans és una primera passa per donar dades i eines als ajuntaments que els puguin ajudar en els processos de presa de decisions per crear associacions eficients, basades en les necessitats institucionals i ciutadanes dels nostres municipis.

A la vegada, vol ajudar a difondre les experiències dels treballs de les mancomunitats ja existents. Els seus èxits i les seves dificultats són la principal font de coneixement, que ens permetrà avançar i aprofundir en el funcionament d'aquestes institucions.

Finalment, també vull aprofitar aquesta presentació per reconèixer el treball, l'esforç i la constància de tots aquests ajuntaments, que, amb la seva iniciativa, han obert camí a aquestes noves formes de gestió supramunicipal a Mallorca.

Miquel Rosselló
Conseller executiu de Cooperació Local
Consell de Mallorca

índex

1. Introducció	7
1.1. Els objectius de l'estudi	7
1.2. Metodologia i treball de camp	8
2. El context socioeconòmic de les mancomunitats de Mallorca	11
2.1. Mancomunitat de Tramuntana	11
2.2. Mancomunitat del Raiguer	12
2.3. Mancomunitat del Pla de Mallorca	13
2.4. Mancomunitat Nord	13
2.5. Mancomunitat Sud-Mallorca	14
2.6. Mancomunitat del Migjorn	14
2.7. Municipis no mancomunats	15
3. Anàlisi per mancomunitats	17
3.1. Mancomunitat del Pla de Mallorca	18
3.2. Mancomunitat del Raiguer	21
3.3. Mancomunitat de Tramuntana	22
3.4. Mancomunitat Nord	24
3.5. Mancomunitat Sud-Mallorca	26
3.6. Mancomunitat del Migjorn	27
4. Anàlisi comparativa de les mancomunitats	29
4.1. Criteris de creació	29

4.2. Serveis i equipaments	29
4.2.1. Serveis	29
4.2.2. Equipaments i tasques	31
4.3. Relacions entre les mancomunitats	33
5. Possibles noves conformacions de les mancomunitats	35
5.1. Raiguer	35
5.2. Tramuntana	36
5.3. Nord	36
5.4. Pla	36
5.5. Sud	36
5.6. Migjorn	37
5.7. Les mancomunitats hipotètiques: Llevant i Badia	37
6. Finançament i despeses	39
7. Conclusions	43
Annexos	45
Annex 1	
Autors de l'estudi	45
Annex 2	
El marc jurídic de les mancomunitats: legislació estatal	47
El marc jurídic de les mancomunitats: legislació autonòmica	51

No podem presumir de fer gaires coses junts.
Miquel Vidal i Vidal, batle de Santanyí

1. Introducció

S'ha escrit molt, i encara se n'ha parlat més, de l'estat d'insuficiència crònica i d'abandó institucional que sofreixen els ajuntaments. A aquests mals endèmics s'uneixen aquells altres que poden derivar de les característiques pròpies de cada municipi, siguin econòmiques, polítiques, socials, geogràfiques o d'altre tipus. Un instrument de gestió, ignorat quan no desconegut, que preveu l'ordenament jurídic és la possibilitat d'agrupar municipis en ens locals, reconeguts com a tals, denominats mancomunitats, amb la finalitat d'exercir en comú nombroses tasques ciutadanes i d'assistència social. Els principals avantatges consistirien a abaratir el cost d'aquestes activitats, fins al punt de poder considerar, a més, la possibilitat d'implantar nous serveis per a la ciutadania o millorar la gestió de tasques pròpies (molt significativament, la demanda i la tramitació de subvencions). És evident, per exemple, que resultarà més rendible compartir un camió de recollida de residus urbans entre quatre o cinc petits pobles veïns que mantenir cadascun un camió propi, o bé disposar d'una activitat o un equipament addicional en comú que de manera individual.

Davant el manifest subdesenvolupament d'aquesta valuosa eina, el Departament de Cooperació Local del Consell Insular de Mallorca ha girat la vista cap a aquests òrgans d'administració local amb l'objectiu de conèixer-ne l'estat, les fortaleses i les debilitats, i de poder escometre, així, el propòsit confés de reforçar-los i potenciar-los. Esperem, doncs, que el present estudi serveixi com a primer pas en aquest camí.

1.1. Els objectius de l'estudi

L'abril de 2008, a iniciativa del Departament de Cooperació Local del Consell Insular de Mallorca, es va començar a elaborar el present estudi.

Els objectius de la recerca establerts *a priori* eren els següents:

- Fer una descripció global de la situació actual de les mancomunitats de municipis de Mallorca (Nord, Sud-Migjorn, Pla, Raiguer i Tramuntana), pràcticament desconeguda tant per les administracions com per la mateixa ciutadania o, fins i tot, per les mateixes mancomunitats. (La mancomunitat és l'ens local que probablement ha estat objecte d'un menor nombre d'anàlisis, fins i tot tan sols descriptives, amb la qual cosa fer-hi un primer acostament constituïa una assignatura pendent, des del punt de vista tant pràctic com polítològic, almenys en l'àmbit balear.)
- Fer una anàlisi comparativa de les distintes mancomunitats, dels seus criteris de creació i del seu funcionament (serveis oferts i competències desenvolupades, funcionament administratiu, coordinació dins la mancomunitat i entre unes mancomunitats i altres, finançament, problemes tècnics i polítics, etc.), i comprovar-ne el diferent grau de desenvolupament, la qual cosa pot servir d'esperó perquè les mancomunitats emulin aquells elements en què el funcionament de la mancomunitat s'ha demostrat eficaç i, en altres casos, perquè facin simultàniament intervencions correctores o de posada en marxa.
- Analitzar els criteris considerats a l'hora de configurar aquestes mancomunitats i la influència que tenen en el seu desenvolupament i funcionament. (Com veurem, precisament una de les

conclusions és l'escassa memòria registrada de les circumstàncies de creació d'aquests ens en la majoria dels casos.)

- Com un dels objectius menys descriptius i amb més vocació d'intervenció posterior, elaborar una proposta per conformar noves mancomunitats i/o per racionalitzar-les i millorar-les, amb l'especificació i el suggeriment dels criteris que s'hagin considerat més adients.
- Finalment, recollir totes les altres dades d'interès que resultin del mateix procés d'investigació.

Aquesta obra és una versió resumida de l'informe que es ja es va presentar en el Departament de Cooperació Local del Consell Insular de Mallorca. Aquesta versió extensa es troba en aquest Departament a disposició de les persones que estiguin interessades a accedir a més informació sobre aquesta investigació.

1.2. Metodologia i treball de camp

L'estudi es va plantejar des d'una perspectiva politològica fonamentalment qualitativa, mitjançant la realització d'entrevistes personals en profunditat, amb l'aplicació lliure d'un qüestionari de preguntes obertes. Així, s'han entrevistat els batles dels municipis de Mallorca mancomunats o la persona que han designat per fer l'entrevista, de manera que, en total, s'han enregistrat més de cinquanta hores de converses.

El 29 de juliol de 2008 va acabar el treball de camp, amb l'excepció de les entrevistes en profunditat als batles de Puigpunyent i de Campanet, que no es varen fer per causes alienes a la investigació. Així mateix, no s'ha pogut accedir a diversa documentació d'algunes de les mancomunitats, com són les memòries detallades d'algunes o els seus balanços econòmics.

El treball de camp ha consistit en les tasques següents:

- Recopilació d'informació jurídica i estadística, que permeti tenir una sucinta perspectiva de l'ordenament administratiu i de la realitat socioeconòmica de les mancomunitats.
- Recopilació de documentació de les mateixes mancomunitats: memòries generals, balanços, memòries sectorials (de serveis socials, d'instal·lacions i equipaments...).
- Entrevistes personals en profunditat amb tots els batles dels municipis mancomunats de Mallorca, amb les excepcions esmentades. En determinades ocasions qui es va entrevistar fou el regidor responsable de les relacions amb la mancomunitat. És evident que utilitzar els batles com a font principal d'informació comporta diverses limitacions metodològiques, com el fet de no poder disposar d'informació sobre les postures dels partits polítics de l'oposició o el fet que un canvi de govern pugui significar un canvi –eventualment radical– en la pertinència d'un municipi a una determinada mancomunitat o en la relació que hi manté. En qualsevol cas, atenent criteris d'eficàcia, temps i costos, i considerant que el batle és en principi el subministrador potencial de més informació qualificada, s'ha optat per aquesta via com la més convenient.
- Evidentment, entrevistes en profunditat amb els presidents de cada mancomunitat.

Es va deixar oberta una via de comunicació directa amb les persones entrevistades per aconseguir més informació puntual i detallada al llarg del procés de recerca.

Municipi	Persona entrevistada	Observacions
	Joan Font	Director insular de Cooperació Local del CIM i batle de Petra
Alaró	Joan Simonet	
Alcúdia	Miquel Ferrer	
Algaida	Francesc Miralles	
Ariany	Joan Ribot	
Artà	Rafel Gili	
Banyalbufar	Mateu Ferrà	
Binissalem	Jeroni Salom	
Búger	Pere Perelló	
Bunyola	Jaume Isern	
Campanet		Entrevista no realitzada
Campos	Guillem Ginard	
Consell	Andreu Isern	
Costitx	Antoni Salas	
Deià	Jaume Crespi	
Escorca	Antoni Gómez	
Estellencs	Bartomeu Jover	
Felanitx	Gabriel Tauler	Regidor delegat a la mancomunitat
Fornalutx	Joan Albertí	
Inca	Pere Rotger	
Lloret de Vistalegre	Arnau Mateu	
Lloseta	Bernat Coll	
Llubi	Tomàs Campaner	
Mancomunitat del Pla	Joana M. Pascual	Presidenta
Mancomunitat del Raiguer / Selva	Joan Rotger	President i batle respectivament
Mancomunitat de Tramuntana / Esporles	Severiano Quevedo	President
Mancomunitat Nord / Muro	Jaume Perelló	President i batle respectivament
Mancomunitat Sud-Migjorn	Guillem Ginard	President
Mancor de la Vall	Bernardí Coll	
Maria de la Salut	Antoni Mulet	
Marratxí	José Ramón Bauzá	
Montuïri	Gabriel Matas	
Petra	Catalina Ma	Tinenta de batle
sa Pobla	Joan Comes	
Pollença	Joan Cerdà	
Porreres	Bernat Bauzá	
Puigpunyent		Entrevista no realitzada
ses Salines	Sebastià Burguera	
Sant Joan	M. Teresa Munar	
Santa Eugènia	Guillem Crespi	
Santa Margalida	Martí Àngel Torres	
Santa Maria del Camí	Rosa Vích	
Santanyí	Miquel Vidal	
Sencelles	Margalida Llabrés	Delegada a la mancomunitat
Sineu	Josep Oliver	
Sóller	Guillem Bernat	
Valldemossa	Jaume Vila	
Vilafranca de Bonany	Jaume Sansó	

Finalment, com a posada en comú i confrontació de les diferents experiències, es va organitzar un grup de discussió en què varen participar els presidents i/o els gestors de les mancomunitats respectives. Ara bé, en aquest grup no va participar el representant de Sud-Migjorn.

Les persones participants en aquest grup han estat les següents:

- Mancomunitat Nord: Jaume Perelló, batle de Muro.
- Mancomunitat del Raiguer: Joan Rotger, president, i Joana I. Alba, gerent.
- Mancomunitat del Pla: Maria Pascual, presidenta, i José R. Sicre, secretari.
- Mancomunitat de Tramuntana: Severiano Quevedo, president.

11. El context socioeconòmic de les mancomunitats de Mallorca

S'ha de tenir en compte que, com que la consecució d'economies d'escala és l'objectiu primordial de l'existència de les mancomunitats, la situació econòmica i el perfil de les activitats dels municipis són determinants a l'hora de comprendre'n les diferents maneres de vinculació i de funcionament en el marc de les mancomunitats respectives. Amb relació a això, en aquest apartat s'ofereix una breu visió de l'estructura de les mancomunitats i, entre altres dades, se'n presenten la superfície física i la població.

Atesa la importància que el sector turístic té en l'economia de Mallorca, el qual també vincula altres sectors com la construcció, es deixen anotats el nombre de places hoteleres i d'apartaments i el nombre d'establiments de turisme rural, per la creixent importància que

tenen, sobretot en l'àmbit de la Mallorca interior i de muntanya. Pel que fa al nombre de restaurants i de bars, pot resultar un indicador aproximatiu del turisme «de pas», especialment a les zones sense grans nuclis urbans.

Aquesta exposició ens donarà una imatge de la dicotomia entre la Mallorca turística i la rural,¹ que és necessària per entendre el grau de pertinència de la conformació actual de les mancomunitats.

Com a indicador de la presència d'activitat turística en cadascuna de les mancomunitats, cal confeccionar un índex de referència, com pot ser la ràtio de places turístiques per població. Un nombre més elevat en aquest índex indica més activitat turística.

2.1. Mancomunitat de Tramuntana

Tramuntana	Població (any 2005)	Superfície (km ²)	Places turístiques en hotels i apartaments	Hostals, hotels residència, hotels apmt. i ciutats de vacances ²	Agroturismes i hotels rurals i d'interior	Restaurants i bars
Bunyola	5.475	85	38	1	10	33
Banyalbufar	568	18	121	1	2	
Deià	708	15	367	1	2	
Escorca	293	139	0 ³			
Esporles	4.457	35	37	1	2	17
Estellencs	386	13	101		2	
Fornalut	698	19	0	2	4	
Puigpunyent	1.513	42	25	1	4	12
Sóller	12.521	43	2.018	8	9	143
Valldemossa	1.910	43		3	4	22
Total	28.529	452	2.707	18	39	227

Font: elaboració pròpia a partir de les dades de l'Institut Balear d'Estadística (IBAE, 2007)

1. Si bé també és podria considerar una altra Mallorca, l'administrativa, de serveis i urbana, encapçalada per Palma.

2. No s'hi inclouen les fondes ni les cases d'hostalatge.

3. No s'hi inclouen les places del monestir de Lluc ni el seu càmping.

La ràtio turística (places turístiques / població) és de 0,094, la més baixa de totes les mancomunitats. La densitat de població, juntament amb la del Pla, és també la més baixa, de 63,11 habitants per km².

Ara bé, té el nombre més alt d'agroturismes i hotels rurals i d'interior, i cada any rep milions de turistes «de pas», encara que

dista molt de poder ser considerada una zona turística convencional.

Si s'exceptua el Migjorn (subdivisió de la Mancomunitat Sud), aquesta és la Mancomunitat que té un nombre més baix de població absoluta. La peculiar orografia, molt muntanyosa, i la gran longitud territorial en marquen de manera definitiva el perfil.

2.2. Mancomunitat del Raiguer

Raiguer	Població (any 2005)	Superfície (km ²)	Places turístiques en hotels i apartaments	Hostals, hotels residència, hotels apmt. i ciutats de vacances ⁴	Agroturismes i hotels rurals i d'interior	Restaurants i bars
Alaró	4.707	46		2	1	29
Binissalem	6.326	30				41
Búger	1.016	8			1	
Campanet	2.515	35		1	2	11
Consell	2.877	14				12
Inca	26.504	59		1	1	167
Lloseta	5.295	12			1	22
Mancor de la Vall	2.118	30				9
Marratxí	28.237	54			1	121
Santa Maria del Camí	5.175	38		1	1	37
Selva	3.205	49			7	19
Total	87.975	375	0	5	12	468

Font: elaboració pròpia a partir de les dades de l'Institut Balear d'Estadística (IBAE, 2007)

Resulta evident que és improbable que no hi hagi places hoteleres en el conjunt d'aquests municipis, però, com que no es veuen reflectides en les dades disponibles, s'ha optat per no completar-les recurrent a altres fonts, amb la finalitat de mantenir l'hegemonia metodològica de l'anàlisi. En

qualsevol cas, és manifest que no es tracta d'una mancomunitat d'especial rellevància turística.

La densitat de població és de 234,6 habitants per km², amb la forta bicefàlia d'Inca i Marratxí.

4. No s'hi inclouen les fondes ni les cases d'hostalatge.

2.3. Mancomunitat del Pla de Mallorca

Pla	Població (any 2005)	Superfície (km ²)	Places turístiques en hotels i apartaments	Hostals, hotels residència, hotels apmt. i ciutats de vacances ⁵	Agroturismes i hotels rurals i d'interior	Restaurants i bars
Algaida	4.258	90	28		2	34
Ariany	750	23				
Costitx	1.004	15			1	
Lloret de Vistalegre	1.134	17			1	8
Llubí	2.030	35			2	15
Maria de la Salut	2.118	30			1	9
Montuïri	2.594	41			2	28
Petra	2.707	70			2	18
Porreres	4.597	87		1	2	23
Sant Joan	1.847	38				10
Santa Eugènia	1.420	20			1	9
Sencelles	2.656	53			3	13
Sineu	3.053	48	12		3	37
Vilafranca de Bonany	2.521	24			1	16
Total	32.689	591	4.103	11	21	220

Font: elaboració pròpia a partir de les dades de l'Institut Balear d'Estadística (IBAE, 2007)

La ràtio turística de la Mancomunitat és baixa, de 0,109, mentre que la densitat de població és de 63,49 habitants per km², pràcticament en el mateix nivell que Tramuntana.

L'activitat turística hi és gairebé testimonial, centrada en el sector dels agroturismes, el turisme d'interior i el turisme de pas.

2.4. Mancomunitat Nord

Nord	Població (any 2005)	Superfície (km ²)	Places turístiques en hotels i apartaments	Hostals, hotels residència, hotels apmt. i ciutats de vacances ⁶	Agroturismes i hotels rurals i d'interior	Restaurants i bars
Alcúdia	15.897	60	19.360	26		438
Artà	6.649	140	54	4	4 ⁷	79
Muro	6.610	59	6.862	17		86
sa Pobla	11.767	4			1	65
Pollença	15.987	151	4.977	18	4	205
Santa Margalida	9.719	73	7.794	21	2	109
Total	66.629	529	39.047	86	11	982

Font: elaboració pròpia a partir de les dades de l'Institut Balear d'Estadística (IBAE, 2007)

5. No s'hi inclouen les fondes ni les cases d'hostalatge.

6. No s'hi inclouen les fondes ni les cases d'hostalatge.

7. Més un càmping.

El baix nombre de municipis no ens ha de fer oblidar que la Mancomunitat comprèn nuclis de població i turístics costaners, amb l'excepció de sa Pobla. Amb una ràtio turística molt

notable (0,586), disposa, a més, d'un elevat nombre de formes d'allotjament distintes de l'hotel convencional. La densitat de població és de 125,95 habitants per km².

2.5. Mancomunitat Sud-Mallorca

Sud	Població (any 2005)	Superfície (km ²)	Places turístiques en hotels i apartaments	Hostals, hotels residència, hotels apmt. i ciutats de vacances ⁸	Agroturismes i hotels rurals i d'interior	Restaurants i bars
Campos	8.122	149	37	1	12	79
Felanitx	16.566	170	5.925	7	5	161
ses Salines	4.290	39	3.484	9	4	86
Santanyí	10.673	124	10.073	47	2	236
Total	35.790	482	19.519	64	23	562

Font: elaboració pròpia a partir de les dades de l'Institut Balear d'Estadística (IBAE, 2007)

Amb certes similituds amb el cas de la Mancomunitat Nord, a l'igual d'aquesta, el baix nombre de municipis no ens ha de fer oblidar que comprèn importants nuclis de

població turístics costaners, amb l'excepció de Campos. Té una elevada ràtio turística, de 0,545, i la densitat de població és de 74,25 habitants per km².

2.6. Mancomunitat del Migjorn

Migjorn	Població (any 2005)	Superfície (km ²)	Places turístiques en hotels i apartaments	Hostals, hotels residència, hotels apmt. i ciutats de vacances ⁹	Agroturismes i hotels rurals i d'interior	Restaurants i bars
Campos	8.122	149	37	1	12	79
ses Salines	4.290	39	3.484	9	4	86
Total	12.412	188	3.521	10	16	165

Font: elaboració pròpia a partir de les dades de l'Institut Balear d'Estadística (IBAE, 2007)

8. No s'hi inclouen les fondes ni les cases d'hostalatge.

9. No s'hi inclouen les fondes ni les cases d'hostalatge.

2.7. Municipis no mancomunats

Municipis no mancomunats	Població (any 2005)	Superfície (km ²)	Places turístiques en hotels i apartaments	Hostals, hotels residència, hotels apmt. i ciutats de vacances ¹⁰	Agroturismes i hotels rurals i d'interior	Restaurants i bars
Andratx	9.906	81	2.940	6	1	138
Calvià	43.449	145	42.821	53	4	808
Llucmajor	29.891	327	9.951	10	12	236
Palma	375.773	209	37.562	57	1	3.316
Marratxí ¹¹	28.237	54			1	121
Total: Badia	497.256	816	93.274	126	19	4.619
Sant Llorenç des Cardassar	7.498	82	13.884	26	2	212
Son Servera	10.766	43	7.871	21	2	161
Capdepera	10.245	55	11.077	45	2	177
Total: Llevant	28.509	180	32.832	92	6	550
Manacor	35.908	260	9.898	9	13	341
Total: Llevant amb Manacor	64.417	440	42.730	101	19	890
Artà ¹²	6.649	140	54	4	4 ¹³	79
Total: Llevant amb Artà	35.158	320	32.877	13	10	629
Total: Llevant amb Manacor i Artà	71.066	580	42.784	105	23	969
Total de no mancomunats (sense Marratxí ni Artà)	523.436	1.202	136.004	227	37	4.506

Font: elaboració pròpia a partir de les dades de l'Institut Balear d'Estadística (IBAE, 2007)

La ràtio turística de la Mancomunitat de la Badia assoliria la xifra de 0,187, però amb un nombre absolut molt elevat (més de 90.000 llits). També és molt similar el cas del Llevant, amb 32.000 llits (42.000 amb Manacor i pocs més amb Artà) i una ràtio altíssima, d'1,151, però que davalla a 0,663 amb la inclusió de Manacor i, encara més, amb Artà. Dit d'una altra manera, la Mancomu-

nitat del Llevant seria la major potència turística *relativa* de l'illa, i la de la Badia, la major *absoluta*.

Les densitats de població per mancomunitats se situarien en 158,38 habitants per km² per al Llevant (146,40 amb Manacor, 109,86 amb Artà i 122,52 amb ambdues) i 609,38 habitants per km² a la Badia.

10. No s'hi inclouen les fondes ni les cases d'hostalatge.

11. Si bé pertany al Raiguer, s'inclou en aquest grup perquè es pugui tenir una visió de la hipotètica «Mancomunitat de la Badia».

12. Pertany a la Mancomunitat Nord, però ha manifestat un interès potencial en la Mancomunitat del Llevant, constituïda «amb quatre pobles».

13. Més un càmping.

3.1. Mancomunitat del Pla de Mallorca

Actualment la presideix Joana M. Pascual Sansó, que és regidora de l'Ajuntament d'Ariany, i el gerent és José R. Sicre Vidal. La Mancomunitat va començar la marxa l'any 1982, a iniciativa del Consell Interinsular i dels batles de Sineu, Ariany, Costitx, Montuïri i Algaida.

Sens dubte, la Mancomunitat del Pla, que té la seu a Petra, és la que duu a terme la comesa amb més efectivitat: posseeix una estructura orgànica i de funcionament forta i estable, desenvolupa nombroses tasques i serveis, i mostra un alt grau d'integració funcional dels seus municipis.

En general, els integrants n'estan molt satisfets, com s'ha demostrat en les entrevistes realitzades: «Tots ens duim molt bé: som catorze municipis i sempre feim pinya, perquè estam segurs que demanam béns comuns [...]. Hi ha sentiment polític i de poble del fet que som del Pla de Mallorca. No llevaria cap municipi: és ben

encertat amb els que som, per població, per costos... I, si n'hi hagués més, ja no seríem la nostra mancomunitat. Som pobles homogenis.»

El seu funcionament administratiu consisteix en una reunió cada dos mesos, més comissions, reunions de feina per àrees i comissions informatives.

Quant a l'aspecte econòmic: «Nosaltres pagam el manteniment de la seu de la Mancomunitat. Per ventura seria necessari reduir el nombre de funcionaris.» El pagament és segons el nombre d'habitants, però hi ha municipis que no utilitzen determinats serveis (per exemple, el centre de dia), és a dir, serveis que no tenen cap usuari d'un determinat membre de la Mancomunitat, i han de pagar la seva contribució: «Si ho ajustàssim tot una mica més, potser podríem reduir el preu que pagam per estar mancomunats.» La Mancomunitat és mantinguda amb subvencions i amb aportacions dels

ajuntaments, i determinats serveis també els paguen les persones que en són usuàries. Poques vegades reben finançament europeu, i sempre és a escala de mancomunitat, «mai com a municipi».

La Mancomunitat fa recollida selectiva de fems, en la qual participen avui dia tots els membres del Pla, de manera que aquest és un cas únic a Mallorca. En canvi, la neteja de camins ha quedat a voluntat de cada municipi. La Mancomunitat va comprar dos tractors i dos cops a l'any un anava a cada municipi, però al final decidiren que sortia molt car i els municipis han deixat de tenir el servei com a activitat continuada.

En la promoció cultural té especial importància el Festival Internacional de Música Clàssica de Cura, que és itinerant. D'altra banda, es va posar en marxa un torneig de futbol en l'àmbit de la Mancomunitat. Així mateix, és destacable que hi ha una escola d'adults, amb més de dos mil alumnes; les classes són de formació reglada, encara que també s'imparteixen tallers de memòria, habilitats, gimnàstica, ball de saló, macramé, ganxet, pintura, idiomes, restauració de mobles, etc. «Molta gent gran ha tingut la possibilitat de fer el que no podia fer de jove; és molt positiu.»

D'altra banda, s'ha de destacar que hi ha pobles que fins que es desenvolupà la Mancomunitat no tenien serveis socials. Entre els

serveis que gestiona la Mancomunitat trobam centres de dia, treballadors socials, educadors de carrer, telealarma, menjador i assistència a domicili, agència de desenvolupament local (ADL), promoció econòmica i pàgina web, gestoria de nòmines i similars, i gestió d'ajudes i subvencions. A més, tenen un servei d'ofertes de treball mitjançant un conveni amb el Servei d'Ocupació de les Illes Balears, pel qual també es donen subvencions a empreses.¹⁴

Aquesta Mancomunitat també ofereix cuina a domicili mancomunada: des de Montuïri surten uns dos-cents menús diaris per a la gent gran que ho sol·licita, i s'ha de destacar que aquest servei funciona tot l'any, caps de setmana inclosos. També funcionen un servei d'assistència a domicili i mediadors culturals per a persones immigrants, i és remarcable que el servei d'ajuda a domicili incrementa contínuament el nombre d'usuaris. A més, hi ha tres centres de dia, a Montuïri, a Costitx i a Petra; n'hi ha dos més de tancats per manca de demanda, a Vilafranca i a Lloret, i s'està en espera que el centre de Montuïri es reconverteixi en residència; de moment, el d'Algaida també està tancat.

«Els serveis socials del Pla són els que més compleixen la demanda», encara que hi ha consciència que un dels problemes de fons es troba que «els ciutadans volem tots els serveis al nostre mateix poble».

14. «La majoria de pobles viuen de Palma, així com d'economies locals basades en el petit comerç i en la construcció, sense deixar de banda algun hotel rural.»

Mancomunitat del Pla de Mallorca: finançament per municipis (2008)

	Serveis socials	Promoció econòmica	Educació de persones adultes	Fems	Inversions	Despeses generals	Conveni amb Natura Parc	Total anual	Total trimestral
Algaida	72.182,77	3.623,35	11.951,93	132,90	3.243,58	26.173,92	3.104,36	120.412,81	30.103,20
Ariany	14.202,19	711,58	2.347,22	26,10	637,00	5.140,25	463,33	23.527,69	5.881,92
Costitx	16.920,77	847,90	2.796,88	31,10	759,03	6.124,97	564,83	28.045,48	7.011,37
Lloret de Vistalegre	18.092,56	907,88	2.994,73	33,30	812,73	6.558,25	626,49	30.025,94	7.506,48
Llubi	34.029,02	1.709,43	5.638,72	62,70	1.530,27	12.348,42	1.132,31	56.450,87	14.112,72
Maria de la Salut	35.060,20	1.761,24	5.809,59	64,60	1.576,64	12.722,61	1.167,38	58.162,26	14.540,56
Montuïri	42.934,69	2.153,83	7.104,61	79,00	1.928,09	15.558,61	1.418,70	71.177,53	17.794,38
Petra	47.200,03	2.369,22	7.815,07	86,90	2.120,90	17.114,47	1.610,56	78.317,15	19.579,29
Porreres (propis)	3.735,13	12.320,65	137,00	3.343,65	26.981,39	1.926,09	48.443,91	12.110,98	
Sant Joan	30.607,37	1.537,67	5.072,15	202.871,91	1.376,51	11.107,67	848,92	253.422,20	63.355,55
Santa Eugènia	23.060,99	1.158,71	3.822,10	42,50	1.037,26	8.370,14	1.375,25	38.866,95	9.716,74
Sencelles	41.856,63	2.102,03	6.933,74	77,10	1.881,72	15.184,44	1.128,63	69.164,26	17.291,07
Sineu	48.371,83	2.426,47	8.003,93	89,00	2.172,15	17.528,06	1.671,69	80.263,13	20.065,78
Vilafranca de Bonany	44.200,23	2.219,27	7.320,45	81,40	1.986,66	16.031,28	1.471,42	73.310,70	18.327,67
TOTAL	468.719,27	27.263,71	89.931,77	203.815,51	31.000,00	196.944,46	18.509,94	1.036.184,66	257.397,72

Nota: Totes les xifres són en euros.
Font: Mancomunitat del Pla de Mallorca

«Donam més serveis dels que realment ens pertoqueu; els hauria de pagar el Govern. Per exemple, tenim tres microbusos adaptats per a la gent gran. A més, les subvencions són molt desproporcionades; hi ha un dèficit econòmic enorme quant a centres de dia: cada any tenim més serveis d'aquests centres, però les subvencions són les mateixes. El Govern o el Consell haurien d'assumir les despeses dels centres de dia. Nosaltres ho podríem tramitar tot i fer els informes, però ells haurien d'assumir les despeses [...]. La Mancomunitat ha perillat més d'una vegada pel fet que passam el dèficit molt per sobre. El centre de dia és la major càrrega econòmica. Les persones tenen pensions mínimes i no els podem fer pagar més.» A més, com assenyala el batle de Maria de la Salut, Antoni Mulet: «El nostre problema és que tenim una extensió grossa en territori, però no en població, i les subvencions vénen donades pel nombre d'habitants i no pel territori. A la nostra Mancomunitat els territoris són extensos i hem de mantenir els mateixos

quilòmetres de carreteres amb unes subvencions més reduïdes.»

«Estam sempre pendents d'atreure el turisme d'interior. Per això, intentam que paguin la mantenció de finques d'interior. És a dir, demanam subvencions, però encara no ens les donen; per exemple, per millorar camins per a excursions. També podrien donar ajudes als pagesos perquè en fessin el manteniment [...]. Si es mantenen les propietats particulars no es deixaran perdre les finques i això ajudarà a atreure el turisme.» De moment, només hi ha turisme «de bicicleta» i agroturisme. Ara bé, entre les prioritats econòmiques de la Mancomunitat, s'assenyalen el desenvolupament del turisme de qualitat i la promoció de les petites indústries locals i de l'agricultura ecològica.

Respecte de la relació amb el Consell: «Cooperació Local encara ens ajuda un poc, però les altres conselleries ens ajuden poc. Per

exemple, al Departament de Turisme no saben ni si existim: per a ells no som turístics, però nosaltres ho intentam. N'hi ha que no entenen els problemes que tenim els pobles. En general, hi ha actuacions molt bones que ens han fet [...]. La Mancomunitat es va iniciar amb tres projectes i ara donam més serveis,

però no rebem més doblers. Necessitam més subvencions, més ajudes i més respostes; per exemple, el centre de dia. Així, nosaltres podríem encarregar-nos d'altres serveis, com el de telealarma. No tot hauria de dependre dels ajuntaments. Hi ha més voluntat de fer coses que mitjans.»

3.2. Mancomunitat del Raiguer

Creada el 1981, la varen integrar onze municipis, els mateixos d'avui en dia. El president actual és Joan Rotger Seguí, batle de Selva, i la gerent, Joana I. Alba Grau.

Funciona raonablement bé i ha estat pionera a l'hora de mancomunar el servei de recollida de fems. En paraules del seu president, es va crear «pel tema del fems i per optimitzar recursos», però també «per assolir els 50.000 habitants i, així, poder accedir als fons europeus».

«La Mancomunitat en aquests moments ofereix una sèrie de serveis molt importants. No tots els municipis participen en els serveis, però la majoria sí. En aquests moments una de les coses que funcionen millor i que gestiona la Mancomunitat són els serveis socials.» Entre els serveis oferts es troben els següents: servei i pla d'ocupació, treballador social, treballador familiar, educador de medi obert, espais per a la dona, assessoria jurídica de la dona, suport psicosocial per a famílies, educació d'adults, projectes d'obres i serveis, pla de prestacions socials bàsiques, valoració de riscos

laborals i pàgina web. També desenvolupa altres activitats, com l'esbrossada de camins rurals, i disposa d'una canera.

«Hi ha hagut èpoques de promoció turística. Hem editat guies culturals amb els fons europeus, s'han asfaltat rutes cicloturístiques, tenim xarxes de turisme rural, i actualment estam fent una pàgina web.»

Respecte de les relacions amb el Consell Insular de Mallorca: «Haurien de ser millors. El sistema de subvencions no és l'adequat perquè els municipis puguin gestionar bé tots els seus serveis.» Entre les queixes expressades durant les entrevistes: «Les carreteres comarcals i que uneixen cada municipi necessiten una reforma brutal.»

3.3. Mancomunitat de Tramuntana

Es va constituir l'any 1986 amb quatre membres. El 8 de gener de 2004 se'n varen modificar els Estatuts i es va ampliar de quatre a deu pobles, que són els actuals: Banyola, Deià, Escorca, Banyalbufar, Esporles, Estellencs, Fornalutx, Puigpunyent, Sollér i Valldemossa.

El seu president, Severiano Quevedo, ens explica el següent: «Tenim els deu pobles i aquests hi són perquè la Mancomunitat existeixi. Ens va molt bé reunir-nos cada dos

mesos i, després, anam a sopar. Però, després, quan es necessiten coses, per exemple, per comprar una cosa concreta, hi hem de donar suport als deu pobles. Per a coses petites va bé la mancomunitat, però per a cosses grosses no ho crec. A això hem d'afegir que cada poble és governat per un color diferent.»

Té poca activitat i infraestructures molt precàries (utilitzen el local del Partit Popular a l'Ajuntament d'Esporles, i no tenen ordinador ni telèfon). L'any 2007 disposa d'una secretà-

Les mancomunitats a Mallorca

ria interventora i d'una comptable, compartides amb l'Ajuntament d'Esporles, amb dues hores de feina setmanals. Una proposta per al finançament és que «a les mancomunitats hi hauria d'haver un fix bàsic per cobrir una sèrie de serveis».

«Cada tasca que es mancomuna és una pèrdua d'autoritat per al poble. Perquè, si un servei es mancomuna, tu ho pagues, però no ho controles. I això és el que més molesta els batles.» Amb relació a això, es pot fer notar que l'Ajuntament d'Esporles és l'únic que té els fons mancomunats, és a dir, que els pagaments es fan a través de la Mancomunitat, la qual cosa, segons el president, Severiano Quevedo, «és il·lògica, ja que les contractacions individuals no s'haurien de mancomunar».

L'altre servei principal que dona la Mancomunitat és la gestió d'un camió amb plataforma aèria, que els ajuntaments sol·liciten periòdicament, i, a més a més, la gestió de l'agenda 21 local. Així mateix: «Ara cercam ajudes per no tenir centralitzades les escoles de música, perquè a cada poble no li interessa haver-se de desplaçar a un altre. Es podria

centralitzar aquest servei, per exemple, a Sollér. Els conservatoris de música donen molts de professors.»

De manera més o menys formal, en el si de la Mancomunitat s'ha parlat de diversos projectes o iniciatives, com ocupar-se de la prevenció de riscos laborals («necessari per sol·licitar subvencions»), demanar un psicòleg per als serveis socials, fer un estudi sobre les escoles de música (amb més de sis-cents alumnes i que «necessiten ajuda»), demanar un agent de desenvolupament local (ADL) o un conductor i un peó per al camió elevador.

«A Tramuntana la disciplina urbanística té molta importància i s'ha de coordinar. Els zeladors dels ajuntaments se n'haurien de fer càrrec. Si ho haguéssim de mancomunar, el zelador de la Mancomunitat tal vegada podria actuar sense saber qui és cada veïnat. A més, no hi hauria mai la possibilitat que la gent es fes amiga del zelador [...]. La protecció civil també es podria mancomunar. A Tramuntana els riscos més importants són els d'inundació i d'incendi i, per tant, es podria mancomunar. S'ha parlat de mancomunar la policia, però a Tramuntana funciona bàsicament la Guàrdia Civil.»

Mancomunitat de Tramuntana: finançament (2006-2007)

	2006	2007
Esporles	343.628,58	322.721,11
Estellencs	2.874,66	1.763,40
Puigpunyent	2.712,80	2.008,58
Banyalbufar	3.028,76	1.763,40
Deià	1.589,06	669,19
Bunyola	2.414,64	1.649,90
Escorca	1.598,06	669,19
Fornalutx	2.508,66	1.763,40
Sollér	3.325,24	2.744,11
Valldemossa	2.712,80	2.008,58

Nota: Totes les xifres són en euros.
Font: Mancomunitat de Tramuntana

3.4. Mancomunitat Nord

La dirigeixen un president, Jaume Perelló Moragues, i un gerent, Javier Rodríguez Abril, amb dedicació a jornada completa. La seu és a Muro. Els membres de la Mancomunitat es reuneixen cada quatre, cinc o sis mesos, i l'activitat d'aquesta agrupació de municipis és escassa.

Es va conformar el 1996 amb la participació d'Alcúdia, sa Pobla, Pollença, Muro, Santa Margalida i Artà. Davant la degradació de les platges es va acordar crear la Mancomunitat per demanar davant l'Administració ajudes i recursos a escala tant autonòmica com europea. Atès el caràcter turístic dels components, va servir per impulsar més turisme i per arreglar camins, platges, molins de vent, etc. Una de les tasques principals ha estat la recerca i la gestió de subvencions públiques per a projectes dels pobles i per a la mateixa Mancomunitat.

S'hi fan cursos per a persones adultes (aula d'informàtica, socorrisme, hotelaria, infermeria i d'altres), amb subvencions del Govern i amb una petita aportació dels municipis. També ofereixen un servei d'orientació laboral i una borsa de treball, en col·laboració amb el Servei d'Ocupació de les Illes Balears, i algunes activitats de promoció turística.¹⁵ Així, l'any 2007 es va crear des de la Mancomunitat una ruta cicloturística amb ajuda dels governs central i autonòmic, de la qual cada ajuntament va pagar una part proporcional.¹⁶

En paraules del seu president, el batle de Muro: «La força de la Mancomunitat és la gestió. No tenim ingressos: tot ve de subvencions i ajuts [...]. Però els ajuntaments prefereixen fer-ho ells mateixos, ja que creuen que

si ho feim des de la Mancomunitat perden els serveis.»¹⁷

El president proposa com a activitats i serveis potencialment mancomunables els serveis socials en general (especialment, un centre de dia per a la gent gran: «n'hem parlat, però no hi ha res decidit ni clar»), la recollida de fems («però ja veurem què en diuen els pobles»), la coordinació de la protecció civil, i la participació en fires turístiques. La possibilitat de mancomunar policies locals no és una opció propera: «Ara intenten que tota la policia estigui en xarxa, coordinada, no mancomunada [...]. Puntualment ens deixam policies, però no estan mancomunades; no és oficial. No estam interessats a mancomunar la policia.» Es fa un plantejament semblant sobre la disciplina urbanística per part del consistori actual: «Des del Consell Insular ens han proposat tenir algú que controli l'urbanisme. No m'acab de fiar molt de les accions del Consell. Aquí en tenim un molt bon control [...]. No ho hem comentat amb la resta de municipis, però no crec que ho vulguin.»

Com fan altres batles d'aquesta Mancomunitat, el president ens reconeix que les tensions polítiques internes han estat en ocasions un llast per al desenvolupament i el funcionament de la institució.

D'altra banda, igual que succeeix en el cas de Tramuntana, una de les limitacions per al funcionament de la Mancomunitat és en l'orografia especial i en la mateixa forma geogràfica, notablement allargada, circumstància que dificulta l'organització territorial en xarxa i la fluïdesa en l'intercanvi de béns i serveis.

Segons es dedueix de les entrevistes, troben interessant que les subvencions siguin per a l'ajuntament i que cada un decideixi com gestionar-les. Tanmateix: «La nostra Mancomunitat necessita més implicació per part del Consell. Fa falta que facin més aportacions per a la Mancomunitat. Com que els ajuntaments tenen doblers, anam aguantant, però hi haurien de posar més i hauriem de fer més tots plegats.»

15. S'ha editat una guia turística i ara se n'està preparant una altra de més actualitzada, subvencionada en part per la Conselleria de Turisme i per l'Associació d'Hotelers. La Mancomunitat també té una pàgina web.

16. El 50 % el va pagar el Govern central; el 22 %, el Consell, i el 21 %, els ajuntaments.

17. «La Mancomunitat necessita un bon gestor, [però] els ajuntaments tenen por de perdre les seves funcions i no ho volen. El que no entenen és que, si està ben gestionat, tots els preus es poden reduir fins a un 25 %. Per exemple, si hi hagués un gestor de nòmines per a tots, pagaríem només un sou, i ara que no en tenim, en pagam sis, de sous [...]. A la Mancomunitat del Pla sé que funcionen millor que nosaltres, perquè tenen més necessitats, són més pobres i han de fer més força comuna.»

3.5. Mancomunitat Sud-Mallorca

Està formada per Campos, Felanitx, Santanyi i ses Salines. El president actual és Guillem Ginard Sala, batle de Campos. La capitalitat és rotatòria anualment i la Mancomunitat té la seu a l'Ajuntament que n'ocupa la Presidència. Desenvolupa molt poca activitat.

Es va intentar mancomunar el servei de fems, «però no va donar fruits», diu Guillem Ginard. D'altra banda, expressa l'apreciació següent: «Jo crec que el 95 % de la gent no distingeix el que és de l'Ajuntament del que és de la Mancomunitat.»

Hi ha personal a la Mancomunitat que s'encarrega de la neteja dels camins. L'escola d'adults és mancomunada i també hi ha una borsa de feina. «Des de la Mancomunitat es fa una tasca de formació ocupacional a través d'una sèrie de convenis amb la Conselleria de Treball.»

L'ampliació del nombre de tasques gestionades per aquesta Mancomunitat no sembla

imminent: «Jo crec que tot el que sigui coordinació i mantenir els recursos estaria molt bé. Tant de bo és pogués mancomunar, però el marge de maniobra tampoc no és gaire gran, atesa la manca de recursos.» La mancomunicació de la disciplina urbanística «és un problema molt delicat i al final sempre que s'aplica una sanció cerquen el responsable urbanístic de cada municipi. Si s'ha de dur a terme un sistema de gestió urbanística, ha de ser el Consell Insular. En part em sap greu, perquè consider que és un fracàs haver de donar aquesta competència al Consell, però tal vegada sigui una de les úniques maneres de funcionar bé.»

No s'han plantejat mai mancomunar serveis socials, però «es podria fer més feina quant als serveis socials i, respecte dels fems, per exemple, estaria bé fer recollida selectiva [...]. És necessari que els ajuntaments vegin necessària la Mancomunitat».

3.6. Mancomunitat del Migjorn

Els dos municipis que la integren, Campos i ses Salines, es troben al mateix temps dins la Mancomunitat Sud-Mallorca. De fet, la Mancomunitat del Migjorn tal sols funciona com a tal per gestionar el subministrament d'aigua en aquests dos municipis, a través dels quatre pous que hi ha.

Està integrada per set representants de Campos i per dos de ses Salines. El gerent n'és Joan Juan Pons.

IV. Anàlisi comparativa de les mancomunitats

En aquest apartat s'ha pretès recollir dades sobre els processos de creació dels ens actuals, des de la perspectiva que tot passat exerceix una empremta en el present; dilucidar les relacions que hi pugui haver entre totes les mancomunitats o algunes, i esbossar les identitats a què ha conduït aquesta conformació original.

4.1. Criteris de creació

Per increïble que pugui semblar, no es conserva memòria detallada de les circumstàncies de creació de les diferents mancomunitats.

En general, a l'hora de crear-les va imperar un criteri funcionalista, com mancomunar el servei de recollida de fems. Ara bé, paradoxalment ha fracassat gairebé en tots els casos, amb l'excepció del Pla, i avui funciona tan sols parcialment (Sud, Tramuntana, Raiguer), encara que ha servit com a dinamitzador d'altres activitats. Una altra motivació inequívocament funcionalista ha estat poder arribar a la xifra de 50.000 habitants en un ens local, nivell demogràfic exigint per la Unió Europea com aquell a partir del qual es podien sol·licitar diferents ajudes i subvencions destinades al desenvolupament regional i local.

Evidentment, però no per obvi s'ha de deixar de mencionar, el nivell econòmic dels ajuntaments respectius ha constituït un motor pri-

mari per avançar cap al que se suposa que és l'objectiu principal d'una mancomunitat: aconseguir economies d'escala en la prestació de serveis a la ciutadania. En aquest sentit, els municipis menys dotats de recursos turístics, equipaments industrials o població han dinamitzat amb més determinació la creació i el desenvolupament de les mancomunitats, i el cas més paradigmàtic és potser el del Pla de Mallorca.

Respecte de l'agrupació de municipis, s'ha imposat sobretot un criteri historicogeogràfic, més que altres criteris purament racionals, tot i que l'afinitat personal dels batles també ha tingut un cert pes en el moment de crear les mancomunitats respectives. Amb tot, es pot dir que la configuració actual no és especialment dolenta o irracional, si bé és susceptible de (moderades) reconfiguracions, que s'indiquen més endavant.

D'altra banda, podem dir que les mancances que puguin patir avui dia les mancomunitats estan més relacionades, en general, amb variables com la voluntat política o les característiques socioeconòmiques de la majoria dels municipis d'una *mateixa mancomunitat* que amb la seva configuració.

4.2. Serveis i equipaments

4.2.1. Serveis

Tramuntana	Escola d'adults	Agent de desenvolupament local	Treballador social / familiar	Educador de carrer	Mediador cultural	Menjador a domicili	Telealarma	Ajuda a domicili	Ocupació i feina
Banyalbufar	P	M	M	-	-	∅	∅	∅	-
Bunyola	∅	∅	P	P	∅	∅	P	-	P
Deià	(en tràmit)	-	P	-	∅	-	∅	∅	-
Escorca	∅	∅	∅	∅	∅	∅	∅	∅	∅
Esporles	-	P	-	-	P	-	-	-	P

(Continua.)

	Escola d'adults	Agent de desenvolupament local	Treballador social / familiar	Educador de carrer	Mediador cultural	Menjador a domicili	Telealarma	Ajuda a domicili	Ocupació i feina
Tramuntana									
Estellencs	Ø	P	P	-	-	Ø	Ø	Ø	-
Fornalutx	-	-	M	-	-	Ø	P	P	-
Sóller	Ø	P	P	P	Ø	P	P	P	P
Valldemossa	Ø	P	P	-	-	P	P	P	-
Raiguer									
Alaró	M	P M	P	M	M	P	P	P	M
Binissalem	M	P M	P	M	M	-	P	P	M
Búger	M	M	M	Ø	-	-	P	P	M
Campanet	M	M	M	M	M	-	M	-	M
Consell	M	M	P	M	M	P	P	P	M
Inca	P	P	P	P	P	P	P	P	P
Lloseta	M	P	M	M	M	P	P	P	M
Mancor de la Vall	M	Ø	P	Ø	Ø	-	M	-	M
Marratxí	P M	P	P	P	P	P	P	P	P
Santa Maria del Camí	M	M	-	M	M	-	P	P	M
Selva	M	M	M	-	Ø	P	P	P	M
Pla									
Algaida	M	P	M	M	P	M	M	M	M
Costitx	M	M	M	-	Ø	M	M	M	M
Lloret de Vistalegre	M	-	M	-	M	-	-	-	-
Llubí	M	-	-	-	M	M	-	M	M
Maria de la Salut	M	M	M	M	M	M	M	M	M
Montuiri	M	M	M	M	M	M	M	M	M
Petra	M	M	M	M	M	-	-	-	-
Porreres	M	M	P	P	P	M	-	-	-
Sant Joan	M	Ø	M	M	M	P	M	M	-
Santa Eugènia	M	P	M	M	Ø	M	M	M	M
Sencelles	M	M	M	M	Ø	M	M	M	M
Sineu	M	M	M	-	-	M	M	M	M
Vilafranca de Bonany	M	M	M	M	P	M	M	M	M
Nord									
Alcúdia	P	P	P	P	Ø	Ø	P	P	M
Artà	P	P	P	P	Ø	P	P	P	P M
Muro	P	P	P	P	P	P	P	P	M
sa Pobla	P	P	P	P	Ø	-	P	-	M
Pollença	P	Ø	P	P	P	P	-	-	M
Santa Margalida	P	-	-	-	P	P	-	-	-

(Continua.)

Sud									
Campos	M	-	P	P	-	-	-	-	M
Felanitx	P	P	P	P	P	P	P	P	P M
ses Salines	Ø	Ø	P	P	M	Ø	P	P	P
Santanyí	P	M	M	P	M	P	P	P	P
Migjorn									
Campos	M	-	P	P	-	-	-	-	M
ses Salines	Ø	Ø	P	(dins Sud)	M	Ø	P	P	P

M = mancomunitat totalment o parcialment

P = propi, contractat amb una empresa o concertat amb una altra institució

Ø = no en disposa

- = no consta

Aquestes taules mostren de manera gràfica la distribució de les activitats mancomunades. S'hi pot observar la variabilitat en la utilització de serveis mancomunats per part dels ajuntaments, i s'ha de fer notar que aquest ús té

més incidència en determinades mancomunitats, com les del Pla o el Raiguer. També s'hi fa evident la relació entre la mida de la població (matisada pel nivell econòmic del municipi) i l'ús de serveis mancomunats.

4.2.2. Equipaments i tasques

Tramuntana	Recollida de fems	Neteja de camins i maquinària	Poliesportiu	Piscina	Centre de dia	Residència	Teatre	Fires i festes	Promoció econòmica	Promoció cultural i esportiva
Banyalbufar	P	P	-	-	Ø	Ø	-	M	P	P
Bunyola	P	P M	Ø	Ø	P	Ø	-	P	P	P
Deià	P	P M	-	-	Ø	Ø	-	-	-	P
Escorca	P	M	Ø	Ø	Ø	Ø	Ø	P	P	P
Esporles	P	P	-	-	-	-	-	P	P	P
Estellencs	P	M	-	-	Ø	Ø	-	M	P	P
Fornalutx	P	-	-	-	P	Ø	-	P	P	P
Sóller	P	P M	P	P	P	P	P	P	P	P
Valldemossa	P	M	P	-	P	Ø	-	P	P	P
Raiguer										
Alaró	M	M	-	-	Ø	-	-	-	M	P
Binissalem	M	-	-	-	P	Ø	-	-	M	-
Búger	M	M	-	-	Ø	-	-	-	P	P
Campanet	-	M	-	-	-	-	-	-	P	-
Consell	M	P M	P	P	P	Ø	Ø	P	P	P
Inca	P	P M	P	P	P	P	-	P	P	P
Lloseta	M	P M	-	P	P	-	P	P	P M	P
Mancor de la Vall	M	P M	-	-	P	Ø	-	P	P	-
Marratxí	P	P M	P	P	P	P	-	P	P	P
Santa Maria del Camí	M	M	-	-	P	P	-	P	P	P
Selva	M	M	M	-	P	P	-	-	P	-

(Continua.)

Pla	Recollida de fems	Neteja de camins i maquinària	Poliesportiu	Piscina	Centre de dia	Residència	Teatre	Fires i festes	Promoció econòmica	Promoció cultural i esportiva
Algaida	M	P	P	P	M	∅	∅	P	M	P
Costitx	M	M	-	∅	M	M	∅	M	P	P
Lloret de Vistalegre	M	M	P	P	P (tancat)	∅	∅	P	M	P
Llubí	M	M	-	∅	M	M	∅	M	M	M
Maria de la Salut	M	P	-	-	M	M	-	-	M	M
Montuiri	M	M	-	-	M	P (Govern)	-	M	M	M
Petra	M	M	-	-	M	-	-	-	M	M
Porreres	M	M	-	-	-	-	-	-	P M	M
Sant Joan	M	P	P	P	M	-	-	-	M	-
Santa Eugènia	M	P	P	P	M	M	∅	P	M	P
Sencelles	M	P	-	-	M	-	-	M	M	M
Sineu	M	-	-	-	M	-	-	M	M	M
Vilafranca de Bonany	M	M	-	-	M	-	-	-	M	M
Nord										
Alcúdia	P	P	P	P	P	-	P	P	P	P
Artà	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P
Muro	P	P	P	P	-	P	P	P	P	P
Sa Pobla	P	P	P	P	P	P (CIM)	∅	P	P	P
Pollença	P	P	-	-	P	-	-	P	P M	P
Santa Margalida	P	P	-	-	P	P	-	-	-	P
Sud										
Campos	P	M	-	P	P	-	-	P	P	P
Felanitx	P	P M	P	P	-	P	P	P	P	P
Ses Salines	P	P M	-	-	P	-	-	P	P	P
Santanyí	P	P M	-	P	-	-	-	P	P	P
Migjorn										
Campos	P	M	-	P	P	-	-	P	P	P
Ses Salines	P	P M	-	-	P	-	-	P	P	P

M = mancomunitat totalment o parcialment
 P = propi, contractat amb una empresa o concertat amb una altra institució
 ∅ = no en disposa
 - = no consta

La propietat o l'ús dels equipaments físics i la gestió de les principals tasques que desenvolupen presenten una distribució molt similar a la dels serveis socials.

4.3. Relacions entre les mancomunitats

No hi ha cap tipus de relació entre les mancomunitats. Així, en no desenvolupar-se aquesta relació, es perd un interessant mecanisme de posada en comú d'experiències i d'emulació de les reeixides. Cal dir que una dinamització política des d'instàncies administratives superiors podria resultar de gran importància en aquest cas.

A més a més, a partir de les diverses posicions dels batles entrevistats i de les distintes *personalitats* que mostra cada mancomunitat, ara com ara emergeix un mapa d'orientacions per municipis i mancomunitats en relació amb diferents segmentacions (*cleavages*) que, en un plantejament dicotòmic, podem enfocar així, a part de tots els matisos i les excepcions que es vulgui:

Caracterització de les mancomunitats		
Municipis d'interior	vs	Municipis costaners
Municipis agrícoles / dormitori		Municipis turístics / industrials
Pobles petits		Pobles grans
Solidaritat		Competitivitat
Tendència a mancomunar		Tendència a l'autogestió
Sentiment de pertinença cultural		Sentiment de pertinença política
Tendència a reforçar la mancomunitat		Tendència a la disgregació de la mancomunitat
Pla, Raiguer		Nord, Sud, Tramuntana

De fet, la Mancomunitat de Tramuntana es pot considerar com un híbrid, perquè comparteix característiques d'ambdós tipus, ja que, per exemple, disposa de molts quilòmetres de costa, però paradoxalment no es pot considerar una mancomunitat típicament costanera. De la mateixa manera, la presència de Sóller en aquesta agrupa-

ció de municipis fa que se'n vegi alterada la «tipologia mitjana», si es permet l'expressió.

Similars dissonàncies es poden també trobar al Raiguer, amb la presència de Marratxí, però aquestes consideracions i altres matisos similars no invaliden la dicotomia fonamental.

V. Possibles noves conformacions de les mancomunitats

La qüestió principal que es desprèn de la investigació apunta que una transformació de les mancomunitats per criteris econòmics, geogràfics o poblacionals o per qualsevol altre de tipus tècnic dista de garantir-ne o facilitar-ne un funcionament més eficaç, més ampli o més intens. La variable principal resideix en la voluntat política, entesa no tant com a coincidència ideològica entre batles, sinó com a voluntat de cedir activitats per part dels governs municipals.

La conformació actual no sembla susceptible de canvis radicals, atès que, d'una banda, els criteris que es varen aplicar de manera més o menys instintiva (similitud d'economies locals, similitud o proximitat geogràfica, tradició històrica de zona) varen resultar acceptablement racionals, enfront d'altres criteris que varen tenir més poc pes (afinitats polítiques o personals entre batles, disposició puntual d'uns o d'altres municipis a mancomunar-se). La barreja de municipis desiguals o, més concretament, de turístics i de no turístics (distinció fonamental a Mallorca) s'expressa retòricament com l'origen d'eventuals disfuncions, però no s'aporten motius o exemples de mal funcionament per aquest motiu.

En qualsevol cas, ja hi hagut canvis «espontanis» a les mancomunitats. Així, per exemple, Porreres va passar de la Mancomunitat Sud a la del Pla i Lluçmajor se'n va anar de la Sud per no formar part de cap altra mancomunitat, fins ara. A més, s'ha de tenir en compte la dificultat burocràtica i administrativa de fer incorporacions i canvis en distintes realitats orga-

nitzatives, com demostra el fet que contractes i compromisos previs signats en l'àmbit municipal suposen un important fre a la mancomunitat d'activitats. Les dinàmiques ja establertes en una mancomunitat i, fins i tot, podríem dir que la falta de dinàmiques –i, per tant, d'atractiu– d'una eventual mancomunitat d'acollida, suposen un impediment encara major.

5.1. Raiguer

S'ha de tenir en compte que, sense la presència d'Inca i Marratxí, per ventura dos dels municipis més susceptibles de formar part de noves configuracions, el Raiguer no arribaria a la xifra de 50.000 habitants, la qual permet o va permetre l'accés a subvencions europees (o les permetrà en el futur, europees o d'altre tipus). Per això, tota modificació pot ser delicada.

En qualsevol cas, ambdues poblacions apareixen com a contribuents netes a la hisenda de la Mancomunitat, sense utilitzar en canvi pràcticament cap dels serveis, circumstància que fa la seva permanència desitjable per a la resta de municipis. En principi, Inca manifesta la voluntat de continuar en el Raiguer, mentre que Marratxí –potser no podia ser d'altra manera atesa la seva posició geogràfica i funcional– mostra la disposició a formar part de la tantes vegades projectada «Mancomunitat de la Badia de Palma».¹⁸

D'altra banda, la Mancomunitat del Raiguer estaria disposada a acollir Escorca, si aquest municipi ho plantejés.

18. D'acord amb certs comentaris més o menys informals recollits durant el treball de camp, i amb l'objectiu d'evitar susceptibilitats, podria ser convenient denominar en el futur aquesta hipotètica mancomunitat com a «Mancomunitat de la Badia», sense més, per no fer cap sensació de preeminència de cap municipi.

5.2. Tramuntana

En aquest cas, més que de secessió, sembla que s'imposa la noció d'una subdivisió funcional interna de la Mancomunitat, ateses les llargues distàncies i les dificultats de transport (xarxa de transport públic escassa, complicades carreteres de muntanya). Es tractaria de subdividir-la en dues «submancomunitats» o ens similars que permetessin facilitar i racionalitzar la prestació de serveis i el desenvolupament de tasques, sempre amb una voluntat política prèvia.

Una vegada més, la presència de Sóller és determinant, tant pel pes geogràfic (i, per tant, per poder arribar als 50.000 habitants) com per la capacitat d'atracció econòmica, de serveis i laboral. Com el cas d'Inca i Marratxí en el Raiguer o de Porreres en el Pla, Sóller gairebé no participa en activitats, però cotitza en el que podríem denominar «participació solidària».

El cas de Tramuntana planteja la qüestió de considerar mancomunitats més petites o minicomunitats o, fins i tot, la pertinença múltiple dels municipis, jugant amb l'equilibri entre la mida i la consecució de l'objectiu d'economies d'escala. De fet, la Mancomunitat va funcionar amb certa eficàcia quan només estava constituïda per Banyalbufar, Esporles, Estellencs i Puigpunyent,¹⁹ i va patir una certa esclerosi amb la sobtada incorporació de sis nous membres.

En cas de segregació o de funcionament bicèfal, es pot considerar la hipotètica incorporació als nous ens d'Alaró i de Consell, avui en el Raiguer.

5.3. Nord

Tal vegada és la Mancomunitat menys equilibrada quant a la composició (municipis turístics versus municipis agrícoles), en la qual existeix un menor sentit de pertinença.

Sembla convenient una reformulació (de configuració i/o de funcionament) de la Mancomunitat. Artà estaria disposat a formar part d'una nova Mancomunitat del Llevant, al mateix temps que municipis com Alcúdia avui dia no es mostren especialment interessats a romandre-hi. La incorporació d'Escorca a la Mancomunitat Nord també és una possibilitat oberta.

5.4. Pla

Atès que hi ha un notable grau de consciència de pertinença i d'identitat –per ventura, prepolítica– per part dels municipis que la conformen, encara avui marcats pel caràcter d'interior i rural o, més aviat, post-rural, i tenint en compte el bon nivell de funcionament que la Mancomunitat ofereix, no sembla una mancomunitat susceptible de modificacions en la composició.

En el passat Porreres va passar de la Mancomunitat Sud a la del Pla i avui qualsevol canvi seria probablement per afegir municipis a la Mancomunitat, com ja va ser el cas de Porreres.

5.5. Sud

Hi conviu un municipi rural (Campos) amb tres de turístics. Es tracta d'una Mancomunitat que ja ha sofert dues desercions (Llucmajor i Porreres), fet que sembla que està en relació amb el nivell de rendiment relativament baix o, més exactament, amb la limitada gamma de tasques que estatutàriament s'hi atorguen.

Les opcions poden anar, entre d'altres, des de la potenciació i la dinamització fins a la incorporació de Santanyí a la hipotètica creació de la Mancomunitat del Llevant, si bé Santanyí declara estar satisfet amb el funcionament de la seva mancomunitat. En aquest sentit, sembla la Mancomunitat més difícil de reorganitzar, atesa l'esmentada especificitat de Campos

i la dificultat de «recol·locar» els municipis en mancomunitats veïnes. Així, per exemple, una teòrica incorporació de Campos al Pla o a una hipotètica Mancomunitat de la Badia resultaria manifestament forçada.

5.6. Migjorn

Funciona, de fet, com una subdivisió de la Mancomunitat Sud per dur aigua a ses Salines i a Campos, i ara també a la Colònia de Sant Jordi. Per tant, la seva possible remodelació dependrà en gran manera de l'evolució d'aquesta Mancomunitat.

5.7. Les mancomunitats hipotètiques: Llevant i Badia

Llevant

Com que aquest estudi no abasta els municipis no mancomunats, no disposam més que de la postura d'Artà, que es mostra favorable a crear aquesta nova mancomunitat i a incorporar-s'hi. Artà, Capdepera, Son Servera i Sant Llorenç conformarien el nucli indiscutible d'aquest ens. A part, es planteja la qüestió principal de la inclusió de Manacor, des de la consciència de les característiques diferents que presenta respecte d'aquests municipis.

Badia

Com a proposta llargament acariciada, la creació de la Mancomunitat de la Badia de Palma s'ajorna. Com que en aquest estudi no es tracten els municipis no mancomunats, coneixem tan sols la postura de Marratxí, que es mostra favorable a incorporar-s'hi o bé a pertànyer a totes dues mancomunitats.

Quedaria conformada, idealment, per Llucmajor, Palma, Marratxí i Calvià, segons les característiques poblacionals i econòmiques. Resta el cas d'Andratx, que s'hi podria incorporar, i l'altra opció possible, a part de romandre fora de qualsevol mancomunitat, seria que Andratx s'incorporés a Tramuntana, suposant que aquesta opció fos atractiva per a aquest municipi. Ara bé, això agreujaria el problema de les distàncies en aquesta Mancomunitat: recordem que el problema –a més de l'orografia– no és tant que sigui *gran* com que sigui *allargada*. Sembla, doncs, inevitable tenir present Andratx a l'hora de pensar, o repensar, la Badia de Palma.

Tanmateix, es recomana investigar sobre la disposició i la idoneïtat d'aquestes possibles conformacions mitjançant nous estudis enfocats a aquests municipis no mancomunats.

19. Sense menysprear la importància de l'efecte de l'«ímpetu fundacional».

VI. Finançament i despeses

Com que aquest no és un estudi econòmic, no s'ha aprofundit de manera especial en aquest aspecte. En línies generals, les mancomunitats es financen per l'aportació directa proporcional dels municipis que les integren, excepte en casos concrets, com els serveis de recollida de fems mancomunats, que se sufraguen mitjançant els rebuts o les aportacions dels usuaris finals. Una font de menys importància és en forma d'ajudes i subvencions oficials concedides directament a la mancomunitat.

Cal destacar que, fins i tot en els casos que es declara la satisfacció amb el funcionament de la mancomunitat, tots els municipis consideren excessivament elevat l'import que han de satisfer o, més precisament, no en consideren adequada la relació cost-benefici. Hi ha casos específics que es plantegen la sortida de la mancomunitat per aquest motiu, segons es detalla en l'anàlisi municipi a municipi.

Com es podia esperar, una gran part dels batles entrevistats es varen estendre per iniciativa pròpia sobre el tema del finançament municipal, tant o més que sobre el de les mancomunitats. A grans trets, més enllà de les diferents capacitats fiscals, es critica amb vehemència l'excessiva dependència municipal del Pla d'obres i serveis i de les subvencions finalistes que atorguen el Govern de les Illes i, especialment, el Consell Insular de Mallorca. Aquestes subvencions tindrien l'efecte pervers de plantejar-se com l'alternativa «o ho prens o ho deixes» quan es dóna l'oportunitat; davant la possibilitat de no tornar a tenir aquesta oportunitat, s'accepten (o, en cas contrari, es rebutgen per molt temps), malgrat haver de pagar el preu d'un elevat

endeutament per una doble via: plantar cara al percentatge de finançament que correspon a l'ajuntament i, després, al manteniment de la instal·lació de què es tracti.

Un cas paradigmàtic d'aquesta dinàmica de multiplicació d'infraestructures i serveis l'exemplifica la proliferació tant de poliesportius com de piscines cobertes; aquestes darreres, de manteniment caríssim i font inesgotable de despeses. Gairebé totes són de titularitat municipal, no mancomunades, amb el que s'incorre en des economies d'escala marcadament irracionals. El mateix succeeix amb teatres, sales de concerts i exposicions, etc., així com amb tot tipus de serveis socials.²⁰ En aquest sentit, les mancomunitats podrien ser (o haver estat) una excel·lent eina per racionalitzar i optimitzar les inversions públiques, molt especialment en municipis amb baix pes demogràfic. Com s'afirma en el recent estudi *Anàlisi de la despesa no obligatòria dels ajuntaments de Mallorca*, d'Alegre Martín i Pou Garcias:²¹ «com menor és la mida poblacional dels municipis, més important és l'esforç dels ajuntaments per dedicar recursos a serveis no obligatoris. De fet, els deu municipis amb una despesa no obligatòria per càpita més alta són municipis amb menys de 5.000 habitants», és a dir, paradoxalment, els menys obligats a oferir determinats serveis.

Enfront de la distribució d'infraestructures en el territori supramunicipal de manera planificada i d'acord amb criteris d'eficiència i eficàcia sobre la base de la mancomunitat o d'altres formes d'associacionisme local, i també en comptes de la disposició posterior de mitjans de transport amb preus (o, fins i tot, gratuïts), horaris, freqüències, etc., conformes a

20. En aquest cas ens trobaríem amb un dels fenòmens que més sovint s'han criticat del funcionament de l'estat del benestar. Entengueu que l'autor no advoca en cap moment per la supressió o per la privatització d'aquests equipaments i serveis, sinó que tan sols assenyala una dinàmica deficient, que pot ser esmenable.

21. Joaquín Alegre Martín i Llorenç Pou Garcias, *Finançament municipal: anàlisi de la despesa no obligatòria dels ajuntaments de Mallorca*, Palma, Consell de Mallorca - Departament de Cooperació Local, 2008.

les activitats que s'hi desenvolupen, s'ha optat per una autèntica «carrera d'equipaments». Aquesta ha estat una de les troballes més contundents del present estudi: la inflació descontrolada d'infraestructures i serveis esdevé un càncer per al manteniment econòmic dels municipis, especialment per als més petits i per als de menor capacitat fiscal.

Aquesta «fugida cap endavant» la reconeixen obertament la gran majoria de batles, que esgrimeixen dues causes principals i paral·leles. D'una banda, simple *electoralisme*: la reelecció (o l'elecció en el cas de l'oposició, ja que ambdós juguen el mateix joc) pot dependre d'un nombre molt petit de votants, i, d'altra banda, l'elevada pressió sobre el poder polític en els municipis petits, deguda a la *proximitat quotidiana* amb la ciutadania. Això s'adiu amb la tendència detectada a rebutjar la mancomunicació (entesa com una cessió) de serveis (entesos com una font de vots) i, consegüentment, amb la infrautilització de les oportunitats que la mancomunitat ofereix. Es tracta de mantenir el control més que la mateixa gestió; n'és una prova que, enfront de la resistència en ocasions ferma a mancomunar, amb freqüència es contracten aquests mateixos serveis amb empreses privades. A més a més, es detecta un sentiment subjacent de «la mancomunitat com a recurs de pobres», com a solució per a aquells que no són capaços de proveir el municipi propi de tots els equipaments imaginables.

Tornant al tema del finançament municipal, sense gaire sorpreses, les propostes giren entorn del concepte d'aportacions estatals, autonòmiques

i insulars no finalistes (finançament incondicionat). Com també es podia esperar, les fórmules específiques proposades varien segons la tipologia dels municipis: els més urbans vinculen un nou finançament al nombre d'habitants; els turístics, al nombre de turistes, i els de més rellevància mediambiental («la foto de Mallorca»), a la superfície i les característiques d'aquest espai (boscos, relleu muntanyenc, impediments per a la construcció i el creixement, etc.). Sense exagerar, podem dir que la crida dels representants dels municipis per millorar el finançament municipal es converteix, amb freqüència, en un veritable crit d'angoixa.

Queda oberta la qüestió de l'eficiència i la rendibilitat reals de les mancomunitats, pressuposada aquí en tot moment i, com hem vist, qüestionada o matisada per diversos ajuntaments. Si bé intuïtivament sembla manifesta i lògica la presència d'economies d'escala, és rellevant mesurar-ne el veritable abast. Un estudi des del prisma econòmic podria dilucidar aquesta qüestió, tant genèricament com mitjançant l'estudi de casos.

Malgrat el que s'ha explicat més amunt, també es dona, si bé amb menys intensitat, la tendència inversa a mancomunar noves tasques i serveis per part d'alguns ajuntaments, o a potenciar els ja existents. Entre les comeses susceptibles de ser mancomunades s'han esmentat les següents:

1. **Policia local.** Arran de la nova Llei estatal de cossos de seguretat,²² que permet mancomunar les policies locals, un nom-

bre molt significatiu d'ajuntaments, sobretot els més petits, estan interessats en aquesta possibilitat. De fet, el préstec d'agents era una pràctica que es feia habitualment de manera al·legal. D'altres opten per una simple coordinació dins el marc de la mancomunitat i, en general, els ajuntaments amb més efectius rebutgen la possibilitat.

2. **Disciplina urbanística.** A partir de la nova agència que està posant en marxa el Consell Insular, alguns batles han proposat la mancomunitat com a marc per a l'aplicació del nou procediment. Tot i que en la majoria dels casos es prefereix que no sigui la mancomunitat que directament gestioni les inspeccions, les sancions, les llicències urbanístiques, els dictàmens d'obres, l'assessorament als municipis, etc., es proposa en determinats casos que l'àmbit de funcionament dels zeladors sigui aquest. Això es plasmaria en la presència d'un zelador del Consell o més d'un, adscrits a les mancomunitats respectives. Aquesta semidescentralització permetria eludir l'*excessiu allunyament* que la gestió per part del Consell comportaria, sense que per això continuàs l'*excessiva proximitat* que la gestió municipal implica. Evidentment, hi ha hagut unanimitat a l'hora de reclamar que l'import de les sancions continuï dedicat als ajuntaments.

3. **Transports.** No hi ha un especial interès perquè la mancomunitat intervingui en els transports, en gran manera per la plena consciència de la falta de competències, encara que, com a idea interessant, s'ha proposat el taxi com a àmbit de possible mancomunació. El model que caldria seguir és l'adoptat a Menorca; en el nostre cas, la mancomunitat seria el límit geogràfic per a l'acompliment professional i per a la unificació de tarifes, amb el consens previ del sector.

4. **Oci nocturn.** Aquest punt és en relació amb l'anterior, atès que a determinades zones de l'illa són habituals els desplaçaments nocturns entre pobles i entre nuclis de població, especialment de joves i durant els caps de setmana. Les mancomunitats corresponents podrien encarregar-se'n i potser gestionar algun tipus de transport col·lectiu segons el model dels autobusos nocturns de Palma, o bé subvencionar l'ús compartit de taxis, seguint el model que implantà en el passat l'Ajuntament de Calvià.

5. **Protecció civil.** S'ha proposat que les mancomunitats *coordinin* els voluntaris de protecció civil.

6. **Enderrocs d'obres.** És una altra tasca proposada com a susceptible de ser desenvolupada per la mancomunitat.

22. El *Boletín Oficial del Estado* va publicar la reforma de la Llei orgànica 2/1986, de forces i cossos de seguretat, mitjançant la Llei orgànica 16/2007, de 13 de desembre, complementària de la Llei per al desenvolupament sostenible del medi rural. Segons la Federació Espanyola de Municipis i Províncies (FEMP), «amb aquesta reforma es fa possible una reivindicació històrica de la seguretat local: la mancomunació dels serveis de policia local en els petits municipis o, el que és el mateix, la prestació d'un servei de seguretat local en municipis d'índole rural que, per si mateixos, no disposaven de recursos suficients per constituir la seva pròpia policia local o es veien obligats a oferir-lo de manera molt deficient. En el text de la Llei s'estableix que "en tot cas l'acord de col·laboració per a la prestació de serveis per part dels cossos de policia local dependents dels municipis respectius ha de respectar les condicions que determini el Ministeri de l'Interior i ha de tenir l'autorització d'aquest o, si escau, de la comunitat autònoma corresponent, conformement al que disposi l'estatut d'autonomia respectiu". La possibilitat que dos municipis limitrofs o més de dos poguessin mancomunar-se per prestar serveis de policia local va ser una de les propostes que la FEMP va traslladar, en el moment oportú, a la Comissió Nacional d'Administració Local (CNAL), sobre la qual va informar favorablement la Comissió, i també una de les qüestions objecte de negociació amb el ministre de l'Interior amb motiu de l'acord de col·laboració en matèria de seguretat ciutadana, signat entre el Ministeri i la FEMP» a principis de 2008.

VII. Conclusions

1. Les mancomunitats de municipis a Mallorca són una eina molt infrautilitzada i, en alguns casos, el nivell de funcionament fins i tot ha retrocedit des que es crearen.
2. Els criteris de creació han estat obertament funcionalistes (gestió dels fons o de l'aigua, consecució de subvencions...) i historicogeogràfics, i s'ha de fer notar que la configuració actual no és especialment negativa.
3. Les mancomunitats més actives i dotades són les del Pla i el Raiguer, seguides a distància per les mancomunitats Sud-Migjorn, Nord i Tramuntana.
4. Els ajuntaments utilitzen els serveis que ofereixen les mancomunitats «a la carta» i, en aquest sentit, es crea un mapa de tasques i, sobretot, de serveis molt divers.
5. Hi ha diferents possibilitats de reconfigurar la composició de les mancomunitats amb vista a millorar-ne el funcionament, si bé encara s'han d'analitzar amb més deteniment els criteris que caldria aplicar. Per ventura el més interessant, encara que no sigui nou, és la possibilitat de crear les mancomunitats del Llevant i de la Badia. D'altra banda, Tramuntana hauria de funcionar sobre la base de dues submancomunitats, mentre que la Mancomunitat Nord requeriria una profunda reflexió sobre la seva pròpia existència.
6. Els municipis consideren excessivament elevat el cost de pertànyer a una mancomunitat o, més precisament, consideren dolenta la relació cost-benefici.
7. Lluny de recórrer a la mancomunació per estalviar costos, en gairebé cada ajuntament existeix una carrera confessada per dotar-se de tots els equipaments i serveis propis que sigui possible, independentment –i sovint en contra– de la racionalitat econòmica d'aquestes decisions. Els motius que s'argüeixen són la competència electoral i la demanda ciutadana, que no acceptaria la utilització de serveis i equipaments situats en municipis veïns o que ho faria de mala gana.
8. De fet, hi ha una certa visió subjacent de les mancomunitats com a remei obligat davant la impossibilitat d'acte de dotar-se de totes les infraestructures i els serveis. Aquest plantejament funciona com una autèntica força centrífuga, dispersant, de les mancomunitats.
9. Algunes activitats que podrien desenvolupar les mancomunitats però que en aquest moment cap no duu a terme són les següents: policia local mancomunada, disciplina urbanística (en els termes abans explicitats), servei de taxi, coordinació de la protecció civil, gestió d'enderrocs i transport per a l'oci nocturn, entre d'altres. Medi ambient és un àmbit en què també es podria fer molta feina.

Annexos

Annex 1

Autors de l'estudi

Francisco González Paredes

*Llicenciat en Ciències Polítiques i Sociologia,
professor associat de la UIB i
professor tutor de la UNED, i president de l'ASIB:*
disseny i direcció de l'estudi, realització d'entrevistes en profunditat i
anàlisi qualitativa de continguts

Aina Bosch Comas

Llicenciada en Ciències de la Informació i Humanitats:
recerca d'informació, concertació d'entrevistes i transcripció d'entrevistes

Maria Coloma Mairata

Llicenciada en Ciències de la Informació i Humanitats:
transcripció d'entrevistes

Joan Bartrina

*Llicenciat en Filosofia i Lletres,
sociòleg especialista en investigació social qualitativa,
i president de l'AEDEMO:*
coordinació i direcció del grup de discussió amb presidents
i gerents de les mancomunitats

Palmarket

Empresa especialitzada en la transcripció de texts:
transcripció de les intervencions en el grup de discussió

Carmen Benito González

Hostessa assistent al grup de discussió

L'ASIB és l'Associació de Sociologia de les Illes Balears.
L'AEDEMO és l'Associació Espanyola d'Estudis de Mercat i Opinió.

Annex 2

El marc jurídic de les mancomunitats: legislació estatal

La regulació d'aquests òrgans administratius ve regulada, fonamentalment, per la Llei 7/1985, de 2 d'abril, reguladora de les bases del règim local, d'àmbit estatal, que estableix el següent:

Títol IV Altres entitats locals

Article 44

1. Es reconeix als municipis el dret d'associar-se amb uns altres en mancomunitats per a l'execució en comú d'obres i serveis determinats de la seva competència.
2. Les mancomunitats tenen personalitat i capacitat jurídiques per al compliment dels seus fins específics i es regeixen pels seus estatuts propis. Els estatuts han de regular l'àmbit territorial de l'entitat, el seu objecte i competència, òrgans de govern i recursos, terme de durada i tots altres extrems que siguin necessaris per al seu funcionament. En tot cas, els òrgans de govern han de ser representatius dels ajuntaments mancomunats.
3. El procediment d'aprovació dels estatuts de les mancomunitats l'ha de determinar la legislació de les comunitats autònomes i s'ha d'ajustar, en tot cas, a les regles següents:
  - a) L'elaboració correspon als regidors de la totalitat dels municipis promotors de la mancomunitat, constituïts en assemblea.
  - b) La diputació o diputacions provincials interessades han d'emetre un informe sobre el projecte d'estatuts.
  - c) Els plens de tots els ajuntaments han d'aprovar els estatuts.
4. S'ha de seguir un procediment similar per a la modificació o la supressió de mancomunitats.
5. Poden integrar-se en la mateixa mancomunitat municipis pertanyents a diferents comunitats autònomes, sempre que ho permetin les normatives de les comunitats autònomes afectades.

La constitució de mancomunitats

Naturalesa jurídica²³

La legislació actualment vigent reconeix als municipis el dret d'associar-se amb d'altres en mancomunitats per tal d'executar en comú obres i serveis determinats de la seva competència (arti-

23. Agraïm des d'aquí el treball de recopilació jurídica sobre la formació i el funcionament de les mancomunitats que ha dut a terme la Direcció General d'Administració Local de la Generalitat Valenciana.

cle 44.1 de la LB²⁴ i article 31.1 de l'RPDT²⁵). Perquè els municipis es mancomunin no és necessari que pertanyin a la mateixa província ni que hi hagi una continuïtat territorial entre uns i altres, si no la requereix la mateixa naturalesa dels fins de la mancomunitat (article 31.2 de l'RPDT i article 35.1 del TR²⁶).

Les mancomunitats de municipis tenen la condició d'entitats locals (article 3.2 de la LB). Tenen personalitat i capacitat jurídica per complir els seus fins específics i es regeixen pels seus estatuts propis (article 44.2 de la LB i article 32.1 de l'RPDT).

Competència

Els municipis s'associen en mancomunitats «per a l'execució en comú d'obres i serveis determinats de la seva competència» (article 44.1 de la LB i article 31.1 de l'RPDT).

No obstant això, les mancomunitats no poden assumir la totalitat de competències assignades als municipis respectius (article 35.2 del TR i 32.2 de l'RPDT).

Organització

L'òrgan de govern de la mancomunitat ha d'estar integrat per representants dels municipis mancomunats en la forma que determinin els estatuts corresponents (article 35.4 del TR). En tot cas, els òrgans de govern han de ser representatius dels ajuntaments mancomunats, en la forma que determinin els estatuts (article 33.3 de l'RPDT i 44.2 de la LB).

Els òrgans de govern o juntes de mancomunitat han d'estar integrats per un president o presidenta; per un vicepresident o vicepresidenta, que substitueixi el president o presidenta quan sigui absent; pel nombre de vocalies que assenyalin els estatuts, i per un secretari o secretària, i s'han de regular d'acord amb el que es preveu en l'article 37 de l'RPDT.

Procediment

Segons s'estableix en els articles 44.3 de la LB i 35 de l'RPDT, el procediment per elaborar els estatuts i per constituir i aprovar una mancomunitat té les fases següents:

a) Incoació de l'expedient

Normalment, la decisió en un determinat municipi d'iniciar un expedient per constituir una mancomunitat intermunicipal es recull en un acord plenari, encara que no es dedueix de la legislació vigent que aquest acord sigui necessari.

b) Elaboració dels estatuts

Convocatòria de l'assemblea

A partir del moment que es convoca l'assemblea de regidors s'inicia *stricto sensu* el procediment mancomunatori. No s'indica en cap norma legal de manera expressa qui ha de convo-

car aquesta assemblea. Pot efectuar la convocatòria el batle de l'ajuntament que ha assumit la iniciativa, o bé el batle de cada ajuntament interessat pot convocar els regidors respectius. En tot cas, la convocatòria s'ha d'adreçar a cadascun dels regidors dels ajuntaments implicats.

Delegació de vots

A l'efecte de facilitar la constitució d'aquesta assemblea, deixant de costat qualsevol problema referent al quòrum de constitució, per evitar convocatòries massives i poc operatives es pot recórrer a un sistema de delegació personalitzada del vot d'un regidor en un altre, sempre que ambdós pertanyin a la mateixa corporació. Encara que aquest mecanisme no és previst en la normativa vigent, no existeix cap objecció legal perquè es pugui utilitzar.

Assemblea de regidors per a l'elaboració dels estatuts

No existeix cap norma específica en què s'estableixi quin ha de ser el contingut de l'ordre del dia de la sessió constitutiva de l'assemblea. No obstant això, el més operatiu és que, després de la constitució, s'elegeixi un president o presidenta d'aquesta assemblea o bé una mesa composta per vocals de diversos ajuntaments, d'acord amb el sistema d'elecció que es jutgi més adequat i que, així, sigui assumit per la majoria. També és convenient designar una comissió, que ha d'assumir la tasca tècnica de redactar els estatuts. En tot cas, ha de ser present en l'assemblea un funcionari d'algun dels ajuntaments implicats amb habilitació de caràcter nacional, a l'efecte d'estendre l'acta de la sessió en qualitat de fedatari públic.

c) Informes previs

Segons els articles 44.3 b de la LB i 35.1 b de l'RPDT, la diputació o les diputacions interessades han d'emetre un informe sobre el projecte d'estatuts. Quan es tracti de municipis que són de diferents províncies, s'ha de donar audiència a les diputacions provincials respectives (article 35.3 del TR).

Encara que la normativa vigent no estableix expressament res sobre això, en aquesta fase del procediment és aconsellable trametre el projecte d'estatuts que s'ha elaborat a la conselleria responsable d'administracions públiques i/o justícia, perquè emeti un informe sobre el projecte. D'aquesta manera, s'evita que, després, el control de legalitat per part de la comunitat autònoma obligui a repetir el tràmit d'aprovació dels estatuts per part dels plens de tots els ajuntaments mancomunats i, per tant, es garanteix més agilitat i eficàcia procedimental.

Aquests informes previs els pot sol·licitar directament el president o presidenta de la mancomunitat, per a la qual cosa aquesta persona pot ser facultada expressament per l'assemblea, igual que en la resta de la tramitació de l'expedient.

En cas que es desprengui del contingut d'aquests informes la necessitat d'adequar algun punt concret del projecte d'estatuts a la legislació vigent, no es considera necessari convocar una nova assemblea de regidors, sinó que caldria introduir la modificació proposada i elevar-la directament als plens municipals perquè l'aprovassin, una vegada conclòs el tràmit d'informació pública.

d) Informació pública

L'article 35.3 del TR estableix la necessitat de sotmetre l'expedient a un tràmit d'informació pública durant un mes. Per agilitar al màxim la tramitació del procediment es pot facultar el president o presidenta de l'assemblea.

24. LB: Llei 7/1985, de 2 d'abril, reguladora de les bases del règim local.

25. RPDT: Reglament de població i demarcació territorial de les entitats locals (Reial decret 1690/1986, d'11 de juliol, pel qual s'aprova el Reglament de població i demarcació territorial de les entitats locals).

26. TR: Reial decret legislatiu 781/1986, de 18 d'abril, pel qual s'aprova el Text refós de les disposicions legals vigents en matèria de règim local.

En finalitzar el termini d'informació pública, els batles de les corporacions interessades han de trametre al president o presidenta de l'assemblea un certificat expedit pel secretari o secretària municipal amb relació al resultat del tràmit d'informació pública i a les reclamacions i al·legacions presentades, les quals ha de resoldre l'assemblea de regidors, novament convocada a aquest efecte.

e) Aprovació per part dels plens municipals

El projecte d'estatuts l'han d'aprovar els plens de tots els ajuntaments, amb el vot favorable de la majoria absoluta del nombre legal dels membres (article 44.3 c de la LB i article 35.1 c de l'RPDT). Aquest acord requereix l'informe previ del secretari o secretària i, a més, si escau, de l'interventor, o de les persones que legalment els substitueixin (article 54.1 b del TR).

f) Elevació de l'expedient a la conselleria corresponent

Cal elevar-l'hi per al control de legalitat i per a la publicitat dels estatuts.

Els estatuts de les mancomunitats han d'expressar, almenys, els punts següents (articles 34 de l'RPDT, 44.2 de la LB i 36 del TR):

- I. Els municipis que comprèn la mancomunitat.
- II. El lloc on s'ubiquen els seus òrgans de govern i d'administració.
- III. El nombre de representants dels ajuntaments que han d'integrar els òrgans de govern de la mancomunitat i la forma de designació.
- IV. Els fins i les competències de la mancomunitat.
- V. Els recursos econòmics (article 135 de la Llei 39/1988, sobre hisendes locals).
- VI. El termini de vigència.
- VII. El procediment per modificar els estatuts.
- VIII. Les causes de dissolució.

Adhesió o separació d'un ajuntament

Una vegada s'ha constituït una mancomunitat, s'hi poden adherir, per un procediment similar al de la constitució, els ajuntaments als quals interressi i que es trobin en les condicions previstes en els estatuts. L'adhesió es pot fer per a una, per a diverses o per a totes les finalitats de la mancomunitat, sempre que les obres o els serveis siguin independents entre si. L'òrgan de govern de la mancomunitat ha d'informar favorablement de les adhesions (article 36.1, 2 i 3 de l'RPDT). Per tràmits anàlegs, i amb subjecció a les previsions estatutàries, es pot separar de la mancomunitat qualsevol dels ajuntaments que la integren. En cap cas no pot tenir caràcter vinculant l'informe de l'òrgan de govern de la mancomunitat (article 36.4 de l'RPDT).

Modificació i supressió de la mancomunitat

Per modificar o suprimir mancomunitats, s'ha de seguir un procediment similar al de la constitució (articles 44.4 de la LB i 35.2 de l'RPDT).

El marc jurídic de les mancomunitats: legislació autonòmica

La principal regulació en l'àmbit autonòmic és la continguda en la Llei 20/2006, de 15 de desembre, municipal i de règim local de les Illes Balears,²⁷ molt semblant en l'estructura i en el contingut a la Llei estatal.

Títol III Altres entitats locals

Capítol I Mancomunitats

Article 30

Dret d'associació dels municipis

1. Els municipis tenen el dret d'associar-se amb uns altres en mancomunitats per a l'execució en comú d'obres i serveis de la seva competència. Les mancomunitats es regeixen per aquesta llei, per la legislació bàsica de règim local i pels estatuts propis de cada entitat.
2. Perquè els municipis puguin mancomunar-se no és indispensable que hi hagi entre ells continuïtat territorial, si aquesta no es requereix per la naturalesa de les finalitats de la mancomunitat.

Article 31

Convenis intermunicipals

Quan no es consideri necessari crear una persona jurídica nova, els ajuntaments afectats poden formalitzar convenis entre ells per a la prestació de serveis o d'activitats del seu interès respectiu.

Article 32

Competències de les mancomunitats

1. Les mancomunitats gaudeixen de la naturalesa d'ens local i tenen plena capacitat i personalitat jurídica independent per al compliment de les seves finalitats pròpies. Per complir-les, les mancomunitats tenen totes les potestats a què es refereix la legislació bàsica de règim local. La potestat tributària es concreta en l'establiment de taxes per prestació de serveis o realització d'activitats, la imposició de contribucions especials i la fixació de preus públics i tarifes.
2. Les mancomunitats, en l'exercici de les seves competències i sempre que ho acordin els municipis que les integren, poden exercir funcions de planificació i de desenvolupament per a la millora de les condicions de vida en el seu àmbit territorial.

Article 33

Procediment per crear una mancomunitat

El procediment per crear una mancomunitat s'inicia mitjançant un acord del ple de cada ajuntament interessat.

27. BOIB 186/2006 (número extraordinari), de 27 de desembre.

L'acord requereix el vot favorable de la majoria absoluta del nombre legal de membres de la corporació i ha d'incloure la designació de la persona que actuï com representant de la corporació en la comissió gestora encarregada de tramitar l'expedient.

Article 34 **Composició de la comissió gestora**

La comissió gestora, integrada per una persona representant de cada municipi interessat, ha d'elegir un president o una presidenta entre els seus membres. Ha d'actuar com a secretari o secretària el o la de l'ajuntament al que pertanyi el president o la presidenta.

La comissió gestora té la representació del grup de municipis interessats i s'extingeix quan s'han constituït els òrgans de la mancomunitat.

Article 35 **Estatuts de les mancomunitats**

Els estatuts de les mancomunitats han d'expressar com a mínim les circumstàncies següents:

- a) Els municipis que voluntàriament s'integren en la mancomunitat.
- b) L'objectiu, les finalitats i les competències.
- c) La denominació.
- d) El lloc on radiquin els seus òrgans de govern i d'administració.
- e) Els òrgans de govern, la composició i la forma de designació i cessament dels seus membres. L'òrgan suprem de govern serà un òrgan col·legiat del qual ha de formar part, com a mínim, una persona representant per cada municipi, sense perjudici de pretendre una certa proporcionalitat en relació amb els membres de cada corporació.
- f) Les normes de funcionament.
- g) El règim del personal.
- h) Els recursos econòmics i les aportacions i els compromisos dels municipis que la formen.
- i) El termini de vigència i les causes i el procediment per dissoldre-la.
- j) L'adhesió de nous membres i la separació de municipis integrants de la mancomunitat.
- k) El procediment per modificar-la.
- l) Les normes per a la liquidació de la mancomunitat.

Article 36 **Procediment per aprovar els estatuts**

El procediment per a l'aprovació dels estatuts és el següent:

- a) El projecte d'estatuts ha de ser elaborat per la comissió gestora i elevat a l'assemblea formada per tots els membres dels ajuntaments afectats perquè l'aprovin. L'assemblea ha de ser convocada i presidida pel batle o la batlessa del municipi de major població, a proposta del president o la presidenta de la comissió gestora, i ha d'actuar com a secretari o secretària el o la d'aquell municipi.

- b) El quòrum de constitució de l'assemblea en primera convocatòria és el de dues terceres parts dels seus membres i, en segona convocatòria, que ha de tenir lloc quaranta-vuit hores després, el quòrum és de la meitat. El quòrum de votació per a l'aprovació dels estatuts per l'assemblea és el de les dues terceres parts dels assistents, sempre que al seu torn representin les dues terceres parts dels municipis que es mancomunin.
- c) Una vegada aprovats els estatuts, el president o la presidenta de l'assemblea els ha de sotmetre a informació pública dins el termini d'un mes, mitjançant la inserció d'anuncis en els taulers d'edictes dels ajuntaments i en el *Butlletí Oficial de les Illes Balears*. Els expedients poden ser consultats a cada ajuntament.
- d) Acabat el termini d'informació pública, l'expedient es remetrà als consells afectats perquè emetin informe, no vinculant, sobre la legalitat del projecte d'estatuts i del procediment seguit. Els informes s'han de notificar al president o la presidenta de l'assemblea en el termini d'un mes, a comptar des de la recepció de l'expedient. Si transcorre aquest termini sense haver estat evacuat, es podrà prosseguir el procediment.
- e) Acabat el tràmit, i abans de l'aprovació definitiva, es remetran els estatuts i el certificat de la tramitació a la comunitat autònoma, que, en el termini d'un mes, podrà formular observacions sobre la seva adequació a la legalitat, així com suggeriments i informació sobre l'acomodació del projecte de mancomunitat a les directrius de política territorial.
- f) En vista de totes les actuacions, el president o la presidenta de l'assemblea farà trasllat als ajuntaments interessats de l'emissió dels informes o, si s'escau, del transcurs del termini indicat, perquè puguin adoptar l'acord definitiu de constitució, d'aprovació dels estatuts de la mancomunitat i de designació dels seus representants a l'òrgan de govern. Tot això, mitjançant el quòrum de la majoria absoluta legal dels membres que integren la corporació i d'acord amb el que es preveu en els estatuts. Passats tres mesos des de l'aprovació de la proposta d'aprovació definitiva sense que hi hagi hagut acord per part d'algun dels ajuntaments interessats, es pot entendre que desisteix d'adherir-se a la mancomunitat en constitució.
- g) Una vegada adoptats els acords, els ajuntaments en remetran un certificat a la comunitat autònoma a fi que publiqui l'edecte corresponent en el *Butlletí Oficial de les Illes Balears*.
- h) En el termini d'un mes des de la publicació de l'anterior edicte, s'ha de constituir l'òrgan suprem de govern de la mancomunitat.
- i) Constituït l'òrgan de govern de la mancomunitat, se n'ha d'inscriure la constitució en el Registre d'Entitats Locals.

Article 37 **Modificació dels estatuts**

La modificació dels estatuts de la mancomunitat s'ha d'ajustar al procediment següent:

- a) Aprovació de la iniciativa de modificació per l'òrgan suprem de la mancomunitat.
- b) Informació pública pel termini d'un mes.
- c) Informe del consell que correspongui sobre la modificació.
- d) Aprovació pel ple de cada ajuntament integrant de la mancomunitat, adoptada amb el vot de la majoria absoluta legal.

- e) Acord definitiu de modificació dels estatuts per part de l'òrgan suprem de govern de la mancomunitat, suposant que l'acord d'iniciativa hagi sofert alteracions.
- f) Publicació de l'edicte de modificació per la mancomunitat en el *Butlletí Oficial de les Illes Balears*.

Article 38
Adhesió d'altres municipis

Per a l'adhesió d'un o més municipis a una mancomunitat ja constituïda, aquest o aquests han d'adoptar un acord, amb el quòrum de la majoria absoluta del nombre legal de membres del ple, amb un període previ d'informació pública d'un mes.

L'adhesió requereix, a més, l'acord favorable de l'òrgan suprem de govern de la mancomunitat i la publicació en el *Butlletí Oficial de les Illes Balears*, sense perjudici de la resta de tràmits que puguin establir els estatuts de la mancomunitat.

Article 39
Separació de municipis

Per a la separació d'un o més municipis, els ajuntaments respectius han d'adoptar un acord amb el quòrum indicat en l'article anterior, amb la informació pública prèvia pel mateix termini, i amb comunicació a la mancomunitat i a la comunitat autònoma per a la publicació de l'edicte corresponent en el *Butlletí Oficial de les Illes Balears*, sense perjudici de la resta de tràmits que puguin establir els estatuts de la mancomunitat.

Article 40
Dissolució de la mancomunitat

La dissolució de la mancomunitat s'ha d'ajustar al que disposen els seus estatuts. L'acord de dissolució, una vegada adoptat estatutàriament, s'ha de publicar en el *Butlletí Oficial de les Illes Balears* perquè se'n prengui coneixement i s'ha de traslladar al consell que correspongui, al Govern de les Illes Balears i al Registre d'Entitats Locals.

Article 41
Mesures de foment

El Govern de la comunitat autònoma i els consells han de prestar especial assessorament i suport a la constitució de les noves mancomunitats, així com al funcionament de les que ja existeixen.

Article 42
Competència específica

Els plans territorials que s'aprovin en desplegament de les directrius d'ordenació territorial de les Illes Balears poden assignar l'execució i la gestió d'una part del territori a una mancomunitat quan l'objectiu del pla estigui comprès entre les finalitats i competències de la mancomunitat.

Dins del marc de l'associacionisme local i a fi de promoure el desplegament legislatiu, la Federació Espanyola de Municipis i Províncies ha establert dins el seu organigrama l'Àrea de Mancomunitats, dependent del Departament de Politiques Interlocals, que té com a objectiu principal impulsar nova normativa i prendre mesures que facilitin l'acció mancomunada.

El treball que es duu a terme en el marc d'aquesta Àrea s'orienta a instar l'Administració general de l'Estat i les administracions autonòmiques perquè estudiïn l'adopció de mesures de caràcter econòmic i financer que garanteixin la consecució de la suficiència financera de les mancomunitats.

Títols de la col·lecció:

- 01 *Finançament municipal: anàlisi de la despesa no obligatòria dels ajuntaments de Mallorca*
- 02 *L'Agenda 21 local als municipis de Mallorca: entre la sostenibilitat i la participació*
- 03 *La cultura de la qualitat de gestió als municipis de Mallorca. Una diagnosi aproximativa.*
- 04 *Les mancomunitats a Mallorca*

Observatori de
Polítiques Locals

C/ del General Riera, 111
07010 Palma (Mallorca)
www.conselldemallorca.net

estudis opl

Economia

Medi ambient

Política

Societat

Participació

Infraestructures

Cultura

Serveis socials

Organització

Urbanisme

Consell de
Mallorca

■ Departament de Cooperació Local